

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЧЕРНІГІВСЬКА ПОЛІТЕХНІКА»

ПОДАТКОВА СИСТЕМА

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

до практичних занять і завдання
для індивідуальної та самостійної роботи
для студентів спеціальності
072 «Фінанси, банківська справа та страхування»
усіх форм навчання

Обговорено і рекомендовано
на засіданні кафедри фінансів,
банківської справи та страхування
Протокол № 18
від 02 червня 2020 р.

Чернігів – 2020

Податкова система. Методичні вказівки до практичних занять і завдання для індивідуальної та самостійної роботи для студентів спеціальності 072 – «Фінанси, банківська справа та страхування» усіх форм навчання / Укл.: Р.В. Лавров, І.В. Садчикова. – Чернігів: ЧНТУ, 2020. – 60 с.

Укладачі: Лавров Руслан Валерійович
доктор економічних наук, доцент

Садчикова Ірина Володимирівна
кандидат економічних наук, доцент

Відповідальний за випуск: Дубина Максим Вікторович
завідувач кафедри фінансів,
банківської справи та страхування,
доктор економічних наук, доцент

Рецензент: Ільчук Валерій Петрович
доктор економічних наук, професор,
професор кафедри фінансів, банківської справи
та страхування Національного університету
«Чернігівська політехніка»

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
ІНФОРМАЦІЙНИЙ ОБСЯГ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	5
ТЕМАТИКА ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ	9
<i>Тема 1. Еволюція та теоретичні основи оподаткування.....</i>	9
<i>Тема 2. Податкова політика і податкова система держави .....</i>	13
<i>Тема 3. Контролюючі органи в сфері оподаткування. Податковий менеджмент.....</i>	18
<i>Тема 4. Податок на додану вартість.....</i>	21
<i>Тема 5. Акцизний податок і митні платежі.....</i>	27
<i>Тема 6. Податок на прибуток підприємств .....</i>	32
<i>Тема 7. Податок на доходи фізичних осіб.....</i>	38
<i>Тема 8. Рентна плата за спеціальне використання природних ресурсів та екологічний податок .....</i>	42
<i>Тема 9. Спрощена система оподаткування суб'єктів малого підприємництва (єдиний податок).....</i>	46
<i>Тема 10. Місцеві податки і збори .....</i>	50
<i>Тема 11. Відповідальність платників податків за порушення податкового законодавства .....</i>	53
РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА	58

ВСТУП

Ефективність податкової системи є передумовою вирішення соціальних і економічних завдань, а також інших функцій, які виконує держава на даному етапі історичного розвитку. З фіскальної точки зору важливим є достатність доходів, які отримує держава, а з економічної – який вплив вона через податкову політику здійснює на економічний розвиток.

Управління податковою сферою є складним процесом, що вимагає висококваліфікованих спеціалістів, добре обізнаних із теоретичними аспектами оподаткування та практичними питаннями щодо нарахування і стягнення податків. Дисципліна «Податкова система» є складовою підготовки таких фахівців.

Метою курсу є формування системи знань та навичок в організації нарахування податків і зборів в Україні.

Предметом вивчення курсу є податкова система України та особливості її функціонування в ринкових умовах і шляхи подальшого вдосконалення податкової системи з метою підвищення ефективності національної економіки.

Завдання вивчення дисципліни:

- вивчення теоретичних основ податкової політики та податкової системи України, принципів її побудови, функцій та елементів;
- характеристика видів податків і зборів, визначення особливостей їх застосування;
- ознайомлення із законодавчими та іншими нормативно-правовими актами, що регулюють відносини з питань оподаткування;
- вирішення практичних завдань із нарахування податків і зборів;
- вивчення світового досвіду та основних термінів із питань оподаткування.

З метою самоконтролю і визначення напрямків індивідуальної роботи студентів у методичних вказівках до кожної теми пропонуються питання для самостійного опрацювання й самоперевірки, а також завдання для індивідуальної роботи, які включають тестові завдання, задачі та тематику рефератів.

Методичні вказівки з дисципліни «Податкова система» розраховані для студентів, які навчаються за спеціальністю 072 – «Фінанси, банківська справа та страхування» усіх форм навчання.

ІНФОРМАЦІЙНИЙ ОБСЯГ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

*Змістовий модуль 1. Теоретичні та організаційні основи податкової системи.
Оподаткування доходів і прибутків в Україні*

Тема 1. Еволюція та теоретичні основи оподаткування

Виникнення податків. Етапи розвитку оподаткування в світі. Особливості розвитку оподаткування на території України.

Економічна сутність податків і зборів. Визначальні риси податку як економічної категорії. Класифікація податків. Функції податків. Діалектика фіскальної та регулюючої складової в оподаткуванні.

Основні етапи розвитку податкової теорії. Загальні та часткові теорії оподаткування. Податковий тягар. Концепції оподаткування. Принципи оподаткування.

Податки в сучасній економічній теорії: посткейнсіанська, погляди представників неокласичної школи, податки в світлі теорії суспільного вибору.

Тема 2. Податкова політика і податкова система держави

Податкова політика в системі державного регулювання економіки. Податкова політика держави та її напрямки. Податкова політика в державному регулюванні економіки. Механізм справляння податків та методи його реалізації. Податкове право і податковий менеджмент. Види податкового менеджменту.

Податкові інструменти. Об'єкт оподаткування. База оподаткування. Одиниця виміру бази оподаткування. Ставки податку та їх види: базові (основні), граничні, абсолютні та відносні. Методи, терміни та способи сплати податку.

Податкові важелі. Податковий обов'язок та його виконання. Податкові пільги. Податкові стимули. Податкові санкції.

Податкова система та організація системи оподаткування.

Тема 3. Контролюючі органи в сфері оподаткування.

Податковий менеджмент

Еволюція контролюючих органів у сфері оподаткування. Генезис контролюючих органів у сфері оподаткування. Порівняльна характеристика контролюючих органів у сфері оподаткування.

Структура Державної фіскальної служби України. Організаційна структура Державної фіскальної служби України.

Функції Державної фіскальної служби України та її завдання. Функції середнього та базового рівня Державної фіскальної служби України.

Права, обов'язки та відповідальність органів Державної фіскальної служби України.

Податкова міліція: склад, функції, завдання, повноваження, права. Взаємодія органів податкової міліції з органами Державної фіскальної служби України.

Тема 4. Податок на додану вартість

Реєстрація осіб як платників податку на додану вартість. Платники податку. Визначення об'єкта оподаткування. Місце поставки. База оподаткування,

порядок її визначення в разі поставки товарів (послуг). Розміри ставок податку. Операції, що підлягають оподаткуванню за основною та нульовою ставками. Операції, що не є об'єктом оподаткування.

Дата виникнення податкових зобов'язань. Податковий кредит. Податкова накладна. Пропорційне віднесення сум податку до податкового кредиту.

Порядок визначення суми податку, що підлягає сплаті (перерахуванню) до Державного бюджету України або відшкодуванню з нього та строки проведення розрахунків.

Електронне адміністрування ПДВ. Звітні податкові періоди. Порядок подання податкової декларації з ПДВ. Особливості оподаткування ПДВ окремих операцій. Спеціальні режими оподаткування ПДВ окремих видів діяльності.

Тема 5. Акцизний податок і митні платежі

Платники акцизного податку. Об'єкт оподаткування. База оподаткування. Підакцизні товари та ставки податку. Порядок визначення бази оподаткування з товарів, вироблених на митній території України. Порядок визначення бази оподаткування з товарів, які ввозяться на митну територію України. Акцизні марки. Акцизні склади.

Тема 6. Податок на прибуток підприємств

Платники податку на прибуток підприємств. Об'єкт оподаткування. Оподатковуваний прибуток і фінансовий результат. Відмінності в оподаткуванні прибутку підприємств при застосуванні ними НП(С)БО та IFRS. База оподаткування. Ставки податку.

Порядок обчислення податку на прибуток підприємств. Різниці, які виникають при нарахуванні амортизації необоротних активів. Різниці, що виникають при формуванні резервів (забезпечень). Різниці, які виникають при здійсненні фінансових операцій.

Особливості оподаткування окремих видів діяльності та операцій. Звільнення від оподаткування.

Змістовий модуль 2. Податки на споживання, майно та використання ресурсів в Україні

Тема 7. Податок на доходи фізичних осіб

Платники податку. Особи, відповідальні за утримання (нарахування) та сплату (перерахування) податку до бюджету. Об'єкт оподаткування. Податкова знижка. База оподаткування. Ставки податку. Порядок нарахування, утримання та сплати (перерахування) податку до бюджету.

Перерахунок податку і податкові соціальні пільги. Особливості нарахування (виплати) та оподаткування окремих видів доходів. Оподаткування операцій з продажу рухомого та нерухомого майна, спадщини, подарунків.

Оподаткування доходів, отриманих фізичною особою від провадження господарської та незалежної професійної діяльності.

Декларація про майновий стан і доходи та порядок її подання.

Тема 8. Рентна плата за спеціальне використання природних ресурсів та екологічний податок

Склад рентної плати. Рентна плата за користування надрами для видобування корисних копалин. Рентна плата за користування надрами в цілях, на пов'язаних із видобуванням корисних копалин. Рентна плата за користування радіочастотним ресурсом України. Рентна плата за спеціальне використання води. Рентна плата за використання лісових ресурсів.

Подання декларації та строки сплати рентної плати. Відповідальність платників рентної плати і контроль за її справлянням.

Склад податку на майно. Податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки. Транспортний податок. Туристичний збір. Збір за місця для паркування транспортних засобів.

Земельний податок. Платники земельного податку. Об'єкти оподаткування та база оподаткування земельним податком. Ставки земельного податку. Пільги щодо сплати земельного податку для фізичних та юридичних осіб. Особливості оподаткування платою за землю, податковий період, порядок обчислення і строк сплати плати за землю. Орендна плата.

Індксація нормативної грошової оцінки землі.

Платники екологічного податку. Об'єкт і база оподаткування. Ставки податку за викиди забруднюючих речовин та розміщення відходів у спеціально відведених місцях. Порядок обчислення та сплати податку.

Тема 9. Спрощена система оподаткування суб'єктів малого підприємництва (єдиний податок)

Спрощена система оподаткування, обліку і звітності. Групи платників єдиного податку. Особливості оподаткування єдиним податком сільськогосподарських товаровиробників.

Порядок визначення доходів та їх склад для платників єдиного податку першої – третьої груп платників єдиного податку. Ставки єдиного податку. Податковий (звітний) період для платників єдиного податку. Порядок нарахування та строки сплати єдиного податку. Ведення обліку і складення звітності платниками єдиного податку. Особливості нарахування, сплати та подання звітності з окремих податків і зборів платниками єдиного податку. Порядок обрання або переходу на спрощену систему оподаткування, або відмови від спрощеної системи оподаткування. Порядок реєстрації та анулювання реєстрації платників єдиного податку. Відповідальність платника єдиного податку.

Тема 10. Місцеві податки і збори

Збір за місця для паркування транспортних засобів.

Платники податку. Об'єкт і база оподаткування. Ставки податку та пільги. Порядок складання та подання податкової звітності. Порядок сплати податку.

Туристичний збір.

Платники податку. Об'єкт і база оподаткування. Ставки податку та пільги. Порядок складання та подання податкової звітності. Порядок сплати податку.

Тема 11. Відповідальність платників податків за порушення податкового законодавства

Сутність податкової оптимізації в діяльності суб'єкта господарювання.
Основні способи оптимізації податків в Україні.

Економічна сутність поняття «уникнення податків» і відмінності між поняттями «вилучення», «податкова знижка» та «податковий кредит».

Податковий арбітраж і механізм його застосування.

Сутність поняття «ухилення від податків» та його відмінність від поняття «уникнення податків». Причини, які підштовхують платника податків до ухилення від їх сплати.

Сутність поняття «тіньова економіка» і роль явища «ухилення від податків» у її формуванні. Основні способи ухилення від сплати податків.

Сутність «псевдо експортної» операції.

Податкові ризики та методи їх визначення.

Відповідальність за ухилення від сплати податків та в якому вигляді застосовується фінансова відповідальність.

ТЕМАТИКА ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

*Змістовий модуль 1. Теоретичні та організаційні основи податкової системи.
Оподаткування доходів і прибутків в Україні*

Тема 1. Еволюція та теоретичні основи оподаткування

Питання для обговорення:

1. Історія виникнення і розвитку податків.
2. Основні положення податкової теорії та концепції оподаткування.
3. Економічна сутність і функції податків та принципи оподаткування.
4. Класифікація податків та їх елементи.
5. Загальнодержавні та місцеві податки і збори.
6. Переваги та недоліки прямих і непрямих податків.

Питання для самостійного опрацювання та самоперевірки знань:

1. У чому полягає економічний зміст податків?
2. У чому полягає подвійний характер податків?
3. Розкрийте характерні особливості податку.
4. Охарактеризуйте обов'язкові платежі та їх риси.
5. Які основні ознаки податків?
6. У чому полягає різниця між категоріями «податки» і «збори»?
7. Які функції виконують податки?
8. Яка функція податків проявляється під час формування бюджету?
9. У чому полягає суть регулюючої функції?
10. Які елементи розкривають внутрішній зміст податку?
11. За якими ознаками можна класифікувати податки?
12. Які групи податків виділяють за економічним змістом об'єкта оподаткування?
13. Що лежить в основі розподілу податків на прямі та непрямі?
14. Розкрийте основні переваги й недоліки прямих податків.
15. Розкрийте переваги та недоліки непрямих податків.
16. Які існують види податкових пільг?
17. Які можуть бути джерела сплати податків?
18. Розкрийте принципи оподаткування в Україні.
19. У чому полягає сутність принципу рівнозначності й пропорційності?
20. Які податки і збори відносяться до загальнодержавних, а які до місцевих?

Тематика рефератів:

1. Історичні передумови виникнення податків як сучасної економічної категорії.
2. Сучасна світова і вітчизняна фінансова думка суті та функцій податків.
3. Вплив податків на фінансово-господарську діяльність підприємств.
4. Аналіз прямих і непрямих податків в Україні.
5. Прямі податки в системі державного регулювання економіки.

6. Вплив непрямих податків на процеси ціноутворення.

7. Порівняльний аналіз переваг та недоліків прямих і непрямих податків в Україні.

Тести:

1. Що з переліченого є однією з головних передумов виникнення податків?

- а) зростання обсягів виробництва;
- б) зміна економічних відносин;
- в) зміна форми власності;
- г) перехід від натурального господарства до грошового;
- д) зародження і формування інституту держави.

2. Хто з економістів вперше розкрив поняття «податок»?

- а) А. Лаффер;
- б) А. Сміт;
- в) А. Пігу;
- г) Е. Сагс.

3. Податок як фінансову економічну категорію характеризують такі ознаки:

- а) має чітке цільове призначення;
- б) має односторонній характер встановлення;
- в) сплата породжує зустрічне зобов'язання держави вчиняти будь-які дії на користь конкретного платника;
- г) усі перелічені ознаки є характерними для податку.

4. Дайте правильне визначення обов'язковому платежу податкового характеру, а саме, збори – це:

- а) обов'язкові платежі з юридичних і фізичних осіб, яким притаманні ознаки цільового призначення;
- б) обов'язкові платежі, які мають односторонній характер встановлення;
- в) обов'язкові платежі, які справляються з платників за умови конкретного еквівалентного обміну між ними та державою;
- г) обов'язкові платежі, які мають разовий фіскальний характер, а їх сплата пов'язана із компенсацією певних витрат організації діяльності.

5. Яка функція реалізується через вплив податків на різні напрямки, показники діяльності суб'єктів господарювання?

- а) розподільча;
- б) регулююча;
- в) фіскальна;
- г) контрольна.

6. Яка з перелічених функцій (підфункцій) податків реалізується через систему пільг?

- а) контрольна;

- б) фіскальна;
- в) стимулююча;
- г) стримуюча.

7. За допомогою якої функції оцінюють раціональність, збалансованість податкової системи, перевіряють, наскільки податки відповідають реалізації мети в сформованих умовах?

- а) контрольної;
- б) стимулюючої;
- в) фіскальної;
- г) розподільча.

8. Яка функція податків полягає в мобілізації коштів у розпорядження держави та формуванні централізованих фінансових ресурсів для забезпечення виконання функцій держави?

- а) стимулююча;
- б) розподільча;
- в) фіскальна;
- г) контрольна.

9. Який з елементів оподаткування забезпечує як найбільшу можливість реалізації регулюючої функції податків?

- а) визначення джерела сплати;
- б) визначення об'єкта оподаткування;
- в) надання податкових пільг;
- г) встановлення термінів сплати податків.

10. Як поділяються податки за джерелом сплати?

- а) включаються у витрати та собівартість;
- б) включаються в ціну товару;
- в) сплачуються з прибутку або доходу;
- г) усі відповіді правильні.

11. Прямі податки – це податки, які:

- а) не залежать від масштабів об'єкта оподаткування;
- б) прямо не залежать від доходу платника;
- в) встановлюються в цінах товарів і послуг;
- г) встановлюються безпосередньо щодо платника.

12. До прямих податків належать:

- а) податок на додану вартість;
- б) податок на спадщину та подарунки;
- в) мито;
- г) акцизний податок.

13. Що з переліченого є характерною рисою непрямих податків?

- а) залежать від доходів або майна окремого платника;
- б) стягуються внаслідок придбання і накопичення матеріальних благ;
- в) включається в ціну на стадії виробництва;
- г) стягуються за декларацією чи кадастрами.

14. За рівнем встановлення податки поділяються на:

- а) податки з юридичних і фізичних осіб;
- б) розкладні та окладні;
- в) загальнодержавні та місцеві;
- г) особисті та реальні.

15. Забезпечення незмінності податків і податкових платежів, їх ставок та податкових пільг протягом бюджетного року встановлює принцип:

- а) рівномірності та зручності сплати;
- б) стабільності;
- в) соціальної справедливості;
- г) економічності оподаткування.

Ситуаційні завдання:

Ситуаційна вправа 1

Провести класифікацію податків і зборів на загальнодержавні та місцеві:

- 1) податок на доходи фізичних осіб;
- 2) податок на додану вартість;
- 3) мито;
- 4) плата за землю;
- 5) акцизний податок;
- 6) туристичний збір;
- 7) екологічний податок;
- 8) рентна плата;
- 9) податок на майно;
- 10) податок на прибуток підприємств;
- 11) плата за використання інших природних ресурсів;
- 12) єдиний податок.

Ситуаційна вправа 2

Визначте, вірне чи невірне кожне з наступних тверджень і поясніть відповідь:

1. Згідно змін, внесених у податкове законодавство України в 2014 р., кількість податків і зборів зменшено.

2. Згідно змін, внесених у податкове законодавство України в 2014 р., плата за користування надрами, збір за користування радіочастотним ресурсом України та збір за спеціальне використання води об'єднано в рентну плату.

3. Згідно п. 10.2 Податкового кодексу України, до місцевих зборів належать: збір за місця паркування транспортних засобів, збір за провадження деяких видів підприємницької діяльності, туристичний збір.

4. Непрямі податки визначаються розміром споживання і не залежать від доходу чи майна платника, входять до складу собівартості продукції та платником яких є кінцевий споживач цього товару чи послуги.

5. Непрямі податки сплачує одна особа (покупець), а відповідальність за сплату несе інша особа (продавець).

6. Військовий збір є прикладом надзвичайних податків (зборів), що вводиться в зв'язку з військовими діями на Сході України.

7. Порядок обчислення податку здійснюється шляхом множення об'єкта оподаткування на ставку податку із (без) застосуванням відповідних коефіцієнтів.

8. Особа, яка може здійснювати представництво його законних інтересів та ведення справ, пов'язаних із сплатою податків, на підставі закону чи довіреності є податковим агентом.

9. Платник податку – особа, на яку на кінцевому етапі процесу споживання покладається податковий тягар певного податку.

10. За порушення платником податку встановлених правил оподаткування передбачається відповідальність у вигляді штрафів.

Тема 2. Податкова політика і податкова система держави

Питання для обговорення:

1. Податкова політика в системі державного регулювання економіки.
2. Податкова система та організація системи оподаткування.

Питання для самостійного опрацювання та самоперевірки знань:

1. Що таке податкова політика і які завдання стоять перед урядом з податкової політики?
2. Назвати, які основні проблеми й напрямки реформування податкової політики України.
3. Охарактеризуйте наукові критерії проведення податкової політики.
4. Здійснити порівняльний аналіз податкових систем України та Росії.
5. Назвати теоретиків основ оподаткування і пояснити вклад кожного з них.
6. Побудувати криву А. Лаффера, пояснити її та обґрунтувати.
7. Пояснити необхідність зменшення податкового тиску на товаровиробників.
8. Обґрунтувати необхідність отримання (неотримання) зовнішніх кредитів та внутрішніх позик для вирішення економічних проблем.
9. Пояснити необхідність списання податкової заборгованості для галузей промисловості.
10. Здійснити макроекономічний аналіз економічних показників за останні 10 років і пояснити причини відхилень.

Тематика рефератів:

1. Проблеми та можливості реформування податкової політики в Україні.
2. Податкові системи й податкове навантаження країн-членів ЄС та України.
3. Податкова політика як засіб впливу на економіку України.

Тести:

1. Хто з основоположників податкової теорії першим розробив 4 принципи оподаткування?
а) А. Сміт; б) Д. Кейнс; в) К. Вікселль; г) М. Фрідмен.
2. Хто з основоположників податкової теорії визначив неоподаткований мінімум та шкалу прогресивного оподаткування?
а) А. Сміт; б) Д. Рікардо; в) А. Лаффер; г) К. Стюарт.
3. Вкажіть функції податків як фінансової категорії:
а) фіскальна; б) регулююча; в) контрольна; г) розподільча.
4. Що теоретично довів А. Лаффер?
а) чим більш багаті громадяни, тим більш багата держава;
б) чим більш багаті громадяни, тим менш багата держава;
в) чим більш багаті громадяни, тим більші відхилення від сплати податків;
г) чим більш багаті громадяни, тим більш тіньова економіка.
5. Дайте визначення податкової політики держави:
а) сукупність податків і зборів;
б) законодавчо-правове забезпечення податкової системи;
в) діяльність держави з питань оподаткування;
г) діяльність органів державної податкової служби.
6. Які основні принципи проведення податкової політики?
а) принцип фіскальної ефективності;
б) принцип економічної ефективності;
в) принцип соціальної справедливості;
г) усі відповіді вірні.
7. Які органи встановлюють і скасовують загальнодержавні податки та збори?
а) Державна фіскальна служба України; б) Верховна Рада України;
в) Президент України; г) Кабінет Міністрів України.
8. Назвіть напрямки зниження податкового тиску на підприємства:
а) зменшення кількості податків і зборів;
б) зменшення діючих податкових ставок, податків і зборів;
в) скасування економічно-невиправданих пільг в оподаткуванні;
г) зміна порядку нарахування ПДВ;
д) усі відповіді вірні.
9. По яких напрямках здійснювалась податкова політика в Україні за попередні роки?
а) введення нових та скасування окремих податків і зборів;
б) спрощення податкової системи;

- в) зміна окремих положень з адміністрування податків і зборів;
- г) надання окремих преференцій;
- д) усі відповіді вірні.

10. До суб'єктивних причин низької ефективності податкової політики можна віднести:

- а) структурна перебудова економіки;
- б) зміна форми власності на майно та ресурси;
- в) відсутність науково-обґрунтованої концепції оподаткування;
- г) ігнорування досвіду інших країн.

11. Яка з тез визначає оптимальну, науково-обґрунтовану податкову систему держави?

- а) розподіл податкового навантаження серед платників податків повинен бути рівномірним;
- б) створення умов для мінімального спрощення процедури стягнення податків;
- в) структура податкової системи повинна порушувати рівновагу між соціальною справедливістю і економічною ефективністю;
- г) витрати на управління податковою системою мають бути максимальними.

12. До неподаткових надходжень не можливо віднести:

- а) власні надходження бюджетних установ;
- б) надходження від штрафів та фінансових санкцій;
- в) кошти, які отримує держава від продажу землі, майна та нематеріальних активів, що належать державі;
- г) адміністративні збори та платежі.

13. Який з принципів оптимальної податкової системи передбачає її організацію не хаотично, а згідно з певною соціально-економічною концепцією?

- а) визначальної бази;
- б) презумпції правомірності;
- в) рівності;
- г) соціальної справедливості.

14. Євроконтинентальна модель побудови систем оподаткування країн світу передбачає:

- а) високий рівень непрямого оподаткування, з покладанням основного податкового навантаження на юридичних осіб;
- б) високий рівень непрямого оподаткування, а також значний обсяг внесків на соціальне забезпечення громадян;
- в) відносно однаковий рівень прямого і непрямого оподаткування, що передбачає диверсифікацію структури податкових надходжень;
- г) високий рівень прямого оподаткування, з покладанням основного податкового навантаження на фізичних осіб.

15. Латиноамериканська модель побудови систем оподаткування характеризується:

- а) оподаткування прямими податками, з покладанням основного податкового навантаження на фізичних осіб, а непряме оподаткування відіграє незначну роль;
- б) відносно однаковим рівнем прямого і непрямих оподаткування, що передбачає диверсифікацію структури податкових надходжень;
- в) значним рівнем непрямих оподаткування і стягнення внесків на соціальне забезпечення громадян;
- г) правильної відповіді немає.

Задачі:

Задача № 1

Необхідно визначити тип податкової системи шляхом розрахунку ефективної податкової ставки. Підтвердити висновок про тип податкової системи шляхом виявлення характеру перерозподілу доходів громадян після сплати податків.

До оподаткування доходи групи платників із низькими доходами становлять 75000 тис. грн., доходи групи платників із високими доходами – 275000 тис. грн. Сума сплачених податків групою платників із низькими доходами становить 10000 тис. грн., групою платників із високими доходами – 25000 тис. грн.

Задача № 2

Необхідно визначити податкове навантаження на макрорівні.

Валовий внутрішній продукт держави за рік становить 259 млрд. грн., податкові надходження до зведеного бюджету становлять:

- прямі податки 59 млрд. грн.;
- непрямі податки 75 млрд. грн.

Задача № 3

Необхідно визначити податкове навантаження на макрорівні.

Податкові виплати підприємства за звітний рік становлять:

- з податку на прибутку – 3,8 тис. грн.;
- з податку на додану вартість – 1 тис. грн.;
- з податків та зборів, що входять до валових витрат – 2,6 тис. грн.;
- з інших податків та зборів – 1,2 тис. грн.

Прибуток підприємства за звітний рік становить 20 тис. грн. Обсяг продажів із ПДВ становить 700 тис. грн.

Задача № 4

Визначте основні фактори, які впливають на формування податкової політики України на сучасному етапі. Зробіть висновок про відповідність податкової політики економічній ситуації в країні та базовим критеріям її реалізації.

Методичні вказівки щодо виконання завдання:

Аналіз факторів, що впливають на формування податкової політики України, варто проводити в розрізі внутрішніх і зовнішніх.

Серед внутрішніх факторів доцільно звернути увагу на структуру і стан розвитку економіки, форми власності, рівень добробуту населення, політичний лад.

Серед зовнішніх факторів необхідно врахувати економічні взаємовідносини України з іншими країнами світу, участь у процесах євроінтеграції, співробітництво з МВФ тощо.

Аналіз відповідності критеріям реалізації податкової політики повинен включати дослідження наступних критеріїв:

- фіскальної достатності – забезпечення такої величини податків, яка є бажаною для інтересів держави;
- економічної ефективності – оптимальний вплив податків на інтереси економічних суб'єктів, забезпечення ефективної діяльності суб'єктів господарювання (їх прибутковості) при встановленому певному рівні оподаткування;
- соціальної справедливості – підвищення добробуту суспільства і забезпечення справедливого розподілу податків між різними верствами населення;
- стабільності – незмінність правового регламентування податків протягом певного періоду;
- гнучкості – необхідність своєчасного реагування податкової політики на зміну соціально-економічних показників.

Задача № 5

Проведіть дослідження основних методів та інструментів податкової політики. Які методи, на вашу думку, доцільно використовувати з метою:

- формування грошових ресурсів для реалізації функцій держави;
- вирівнювання доходів різних соціальних груп населення;
- впливу на розвиток економіки і процес суспільного відтворення.

Визначте, які методи та інструменти податкової політики застосовуються в Україні найчастіше. Зробіть висновки про доцільність та ефективність їх використання.

Методичні вказівки щодо виконання завдання:

Доцільно проаналізувати наступні методи податкової політики:

- пониження чи підвищення податкового навантаження на платників податків;
- заміна одних способів стягнення податків іншими, введення нових або ж скасування існуючих податків;
- зменшення або збільшення сфери впливу тих чи інших податків, або системи оподаткування в цілому;
- запровадження чи скасування податкових пільг;
- маніпулювання прогресивними й пропорційним прийомами оподаткування та введення диференційної системи податкових ставок.

Тема 3. Контролюючі органи в сфері оподаткування. Податковий менеджмент

Питання для обговорення:

1. Органи управління в сфері оподаткування.
2. Теоретичні та організаційні основи податкового менеджменту:
  - історичні передумови виникнення податкового менеджменту;
  - суть і складові податкового менеджменту як спеціалізованого виду діяльності;
  - організація податкового менеджменту на сучасному етапі розвитку економіки України.

Питання для самостійного опрацювання та самоперевірки знань:

1. Коли та за яких обставин в Україні була створена Державна фіскальна служба?
2. Які основні етапи створення і розвитку податкових органів в Україні?
3. Надайте характеристику структурним елементам Державної фіскальної служби України (ДФСУ).
4. Визначте роль департаментів у формуванні політики ДФСУ. Проаналізуйте розподіл обов'язків між керівництвом служби.
5. Яка роль і значення податкової міліції в діяльності ДФСУ?
6. Які спільні та відмінні риси функціонування ДФС в Україні та аналогічних податкових служб у зарубіжних країнах?
7. На основі аналізу закордонного досвіду визначте позитивні та негативні сторони об'єднання податкової та митної сфер у діяльності ДФСУ.
8. Яка місія, бачення та принципи роботи ДФСУ?
9. Охарактеризуйте основні завдання функціонування ДФСУ.
10. Назвіть функції ДФСУ, які здійснюються відповідно до покладених на службу завдань.
11. Які показники результативності роботи ДФСУ?
12. Суть податкового контролю і повноваження ДФСУ щодо його здійснення.
13. Охарактеризуйте призначення та складові елементи обліку платників податків у межах повноважень ДФС України.
14. Розкрийте сутність та складові інформаційно-аналітичного забезпечення діяльності ДФСУ.
15. Охарактеризуйте види, строки та порядок проведення перевірок ДФСУ.

Тематика рефератів:

1. Історія становлення та розвитку податкової служби в Україні.
2. Порівняльний аналіз структури та функцій вітчизняної й закордонних податкових служб.
3. Роль і місце податкової міліції у функціонуванні ДФС України.
4. Аналіз та оцінка результативності роботи ДФС України.
5. Адміністрування податків, зборів та платежів у межах діяльності ДФС України.

Тести:

1. Функціонування центрального органу з адміністрування податків в Україні розпочалося:

- а) у 1989 р.; б) у 1995 р.;
- в) у 1990 р.; г) у 2014 р.

2. До завдань ДФС України не відноситься:

- а) реалізація державної податкової політики та політики у сфері державної митної справи;
- б) внесення на розгляд Міністра фінансів пропозицій щодо забезпечення формування державної податкової політики;
- в) розробка форм податкових декларацій;
- г) затвердження ставок податків і зборів.

3. До переліку адміністративних послуг ДФС України відноситься:

- а) реєстрація платника єдиного податку, внесення установи (організації) до Реєстру неприбуткових організацій та установ, видача ліцензії на право роздрібно-ї торгівлі алкогольними напоями;
- б) реєстрація платника єдиного податку, внесення установи (організації) до Реєстру неприбуткових організацій та установ, видача ліцензії на право роздрібно-ї торгівлі нафтопродуктами;
- в) реєстрація платника єдиного податку, внесення установи (організації) до Реєстру прибуткових організацій та установ, видача ліцензії на право роздрібно-ї торгівлі нафтопродуктами;
- г) правильної відповіді немає.

4. До переліку послуг, що надаються виключно фізичним особам відносяться:

- а) реєстрація та облік фізичних осіб-платників податків, подання декларації про доходи, врегулювання податкових спорів;
- б) реєстрація та облік фізичних осіб-платників податків, подання декларації про майновий стан і доходи фізичної особи, врегулювання податкових спорів;
- в) реєстрація та облік платників податків єдиного податку, подання декларації про майновий стан і доходи фізичної особи, врегулювання податкових спорів;
- г) правильної відповіді немає.

5. Основними завданнями Головного оперативного управління ДФСУ є:

- а) запобігання кримінальним та іншим правопорушенням у сфері оподаткування, митній та бюджетній сферах, їх розкриття та припинення;
- б) організація здійснення заходів щодо попередження і припинення незаконного відшкодування податку на додану вартість, у тому числі у сфері зовнішньоекономічної діяльності;
- в) організація боротьби з фіктивним підприємництвом та конвертаційними центрами, мінімізаторами податкових зобов'язань;
- г) усі відповіді правильні.

6. Показниками роботи ДФС України є:

- а) надходження податків і зборів, динаміка податкового боргу, контрольньо-перевірочна діяльність;
- б) виявлення конвертаційних центрів, врегулювання податкових спорів та контрольньо-перевірочна діяльність;
- в) надходження податків і зборів, динаміка податкового боргу, кількість наданих адміністративних послуг;
- г) нарахування податків і зборів, динаміка податкового боргу, кількість наданих адміністративних послуг.

7. Електронний кабінет платника податків передбачає такі елементи (сервіси):

- а) подання податкової звітності в електронному вигляді, доступ до банківських рахунків платника податків, податковий календар та облікові дані платника податків;
- б) подання податкової звітності в електронному вигляді, система сплати податків і штрафів, податковий календар, облікові дані платника податків;
- в) подання податкової звітності в електронному вигляді, розрахунки з бюджетом, податковий календар, облікові дані платника податків;
- г) подання податкової звітності в електронному вигляді, розрахунки з бюджетом, податковий календар, перевірка потенційних бізнес-партнерів.

8. Електронні сервіси, які надаються через «Єдине вікно подання електронної звітності»:

- а) реєстраційна заява платника податку;
- б) витяг з єдиного реєстру податкових накладних;
- в) відповідь на запит від про суми виплачених доходів і утриманих податків із Державного реєстру фізичних осіб – платників податків;
- г) усі відповіді правильні.

9. Завданням якого підрозділу ДФСУ є запобігання кримінальним та іншим правопорушенням у сфері оподаткування і бюджетній сфері, їх розкриття, розслідування та провадження в справах про адміністративні правопорушення?

- а) Податкова поліція;
- б) Управління з відмивання доходів отриманих незаконним шляхом;
- в) Податкова міліція;
- г) Митна служба.

10. Основними завданнями Громадської ради при ДФС України є:

- а) створення організаційних та правових умов для реалізації громадянами конституційного права на участь в управлінні державними справами й забезпечення відкритості діяльності служби;
- б) здійснення громадського контролю за діяльністю служби;
- в) сприяння врахуванню службою громадської думки під час формування та реалізації державної політики в сферах, віднесених до її компетенції;
- г) усі відповіді правильні.

Тема 4. Податок на додану вартість

Питання для обговорення:

1. Сутність і призначення ПДВ.
2. Платники ПДВ і порядок їх реєстрації.
3. Об'єкт оподаткування та податкова база.
4. Пільги при справлянні ПДВ.
5. Порядок визначення суми податку, що підлягає сплаті (перерахуванню) до Державного бюджету України.
6. Особливості нарахування ПДВ за окремими операціями.
7. Відповідальність платників ПДВ.

Питання для самостійного опрацювання та самоперевірки знань:

1. Дайте визначення доданої вартості в економічному аспекті та його відображення в податковому законодавстві.
2. У чому сутність кумулятивного ефекту при застосуванні непрямих податків?
3. Визначте переваги та недоліки податку на додану вартість.
4. Які операції не є об'єктом оподаткування ПДВ?
5. Які операції звільнюються від оподаткування ПДВ?
6. Визначте, до яких операцій застосовується нульова ставка ПДВ.
7. Який порядок визначення суми ПДВ, що підлягає сплаті до бюджету?
8. Що таке податкове зобов'язання та податковий кредит із ПДВ?
9. Зміст і призначення податкової накладної.
10. Дайте визначення бюджетного відшкодування по ПДВ.
11. У чому полягає суть прямого та зворотного методу обчислення ПДВ?
12. Поясніть порядок застосування ПДВ при товарообмінних операціях.
13. Що є базою оподаткування при експорті (імпорті) товарів, робіт, послуг за межі митного кордону України?
14. Які податкові періоди передбачені законодавством для ПДВ?
15. Який порядок і особливості обкладання ПДВ сільськогосподарських товаровиробників?

Тематика рефератів:

1. Роль податку на додану вартість у формуванні доходів бюджету.
2. Передумови впровадження ПДВ в Україні та доцільність його застосування.
3. Проблеми та напрямки удосконалення механізму оподаткування ПДВ.

Тести:

1. Універсальний акциз – це:
  - а) непрямий податок, який встановлюється державою у вигляді надбавки до загального обігу реалізації товарів (робіт, послуг) за єдиною ставкою;
  - б) непрямий податок, який встановлюється підприємством у вигляді надбавки до ціни підакцизних товарів;
  - в) прямий податок, що встановлюється державою як надбавка до ціни підакцизних товарів.

2. Податок на додану вартість – це:

а) основна сучасна форма універсального акцизу, котрий встановлюється щодо знову створеної вартості в даного платника, що включає фонд заробітної плати та прибуток;

б) універсальний акциз, який встановлюється щодо знову створеної вартості в даного платника і в яку не входить фонд заробітної плати;

в) специфічний акциз, який встановлюється щодо знову створеної вартості в платника.

3. Платниками податку на додану вартість можуть бути:

а) тільки юридичні особи;

б) тільки фізичні особи;

в) тільки іноземні юридичні і фізичні особи;

г) як юридичні, так і фізичні особи.

4. Які з перерахованих осіб не є платником ПДВ?

а) особи, які мають обсяг оподатковуваних операцій за останній рік більше 300 тис. грн.;

б) особи, які ввозять товари на митну територію України;

в) особи, які працюють за спрощеною системою оподаткування, III або IV груп;

г) усі відповіді правильні.

5. Базова ставка ПДВ:

а) 25%; б) 17%; в) 15%; г) 0%.

6. Об'єктом оподаткування щодо ПДВ є:

а) постачання товарів, робіт, надання послуг, а також реалізація на експорт;

б) постачання товарів, робіт, надання послуг, крім їх реалізації на експорт;

в) постачання товарів, робіт, надання послуг, а також 50% їх реалізації на експорт.

7. Які операції є об'єктом оподаткування ПДВ?

а) сплата орендних платежів на умовах фінансового лізингу;

б) надання послуг зі страхування;

в) виплати у вигляді цінних паперів;

г) виплата заробітної плати.

8. Визначте операції, що оподатковуються за нульовою ставкою:

а) постачання товарів суб'єктами господарювання, що розташовані в зонах митного контролю;

б) надання транспортних послуг по перевезенню пасажирів за межі України;

в) постачання товарів на експорт;

г) постачання товарів для заправки морських і повітряних суден;

д) усі відповіді правильні.

9. Визначте дату виникнення податкового зобов'язання з ПДВ при реалізації товарів:

- а) 10.03 – підписано угоду про поставку партії товару;
- б) 12.03 – відвантажено товари покупцю;
- в) 14.03 – зараховано кошти від покупця на банківський рахунок;
- г) 20.03 – здійснено інкасацію грошей з каси.

10. Визначте, які платники не мають права на отримання бюджетного відшкодування:

- а) які зареєстровані як платники ПДВ менше одного року;
- б) обсяг оподатковуваних операцій в яких за останні 12 місяців менше, ніж заявлена сума бюджетного відшкодування;
- в) платники, в яких оподатковуваний оборот менше 300 тис. грн.;
- г) платник податків, який має податковий борг з інших податків і зборів.

Задачі:

Задача № 1

Визначте суми податкового кредиту та податкових зобов'язань з ПДВ при реалізації одиниці товару за роздрібною ціною 120 грн., де торгівельна націнка складає 15%, а збутова націнка – 12%.

Задача № 2

ТОВ «Домотехніка» придбало 110 телевізорів за ціною 1530 грн. (у т.ч. ПДВ). Випустило і реалізувало 100 запчастин за ціною реалізації 8 грн. за одиницю (у т.ч. ПДВ). У кінці кварталу було продано 85% телевізорів по 535 грн. (у т.ч. ПДВ). Виплачено заробітну плату в розмірі 12000 грн., сплачено послуги по інкасації банку в сумі 4200 грн., сплачено 150 грн. за отримання дозволу від органів місцевої виконавчої влади, придбано товарів на суму 27000 грн. у магазинах «Duty Free». Визначити суму ПДВ, що сплачується до бюджету.

Задача № 3

Підприємство «Прогрес» випускає цеглу та утеплювач. У звітному періоді було випущено 120000 шт. цегли та 25500 м³ утеплювача. Собівартість цегли – 100 грн. за 100 шт. Прибуток – 25%. У рахунок заробітної плати працівникам відпущено 30% цегли від квартального випуску по собівартості. Собівартість утеплювача 10 грн. за 1 м³. Прибуток – 10%. У звітному кварталі було реалізовано 80% цегли від тієї, що залишилась після видачі працівникам, а також 90% базальтового утеплювача. Визначити ПДВ, що сплачується до бюджету.

Задача № 4

Підприємство виготовило й реалізувало склотканину 7000 м². Відпускна ціна з ПДВ – 5,6 грн. за 1 м². Прибуток становить 25%. До собівартості входять також матеріальні витрати – 20% від собівартості та вартість придбаних основних виробничих фондів – 40% від собівартості.

Визначити суму ПДВ, що перераховується до бюджету.

Задача № 5

Магазин «Спортмайстер» разом із торговельною діяльністю рекламує товари фірми «Пума». За вересень місяць магазин реалізував товари і отримав валовий дохід 24000 грн. (у т.ч. ПДВ), а також ввів у експлуатацію обладнання, яке використовується для надання реклами та основної діяльності, вартістю 8500 грн. (без ПДВ). Від рекламних послуг отримано дохід у сумі 1800 грн. (у т.ч. ПДВ).

Визначити ПДВ, що сплачується до бюджету.

Задача № 6

Магазин «Домотехніка» реалізує побутову техніку. Станом на 01.09.19 р. у магазині на обліку рахувалось 50 пральних машин, які були придбані по 1900 грн. (у т.ч. ПДВ) кожна. На початку місяця було отримано ще 60 пральних машин по 2100 грн. (у т.ч. ПДВ). У кінці місяця всі пральні машини були продані по 2200 грн. (у т.ч. ПДВ). Визначити суму ПДВ, що сплачується до бюджету.

Задача № 7

Гіпермаркет «Вена» придбав 300 DVD-плеєрів за ціною 480 грн. за одиницю (у т.ч. ПДВ). Протягом місяця 70% техніки реалізовано по 600 грн. за кожний, а залишок – по 540 грн. Отримано фінансову допомогу на суму 2500 грн. Сплачено 1500 грн. орендних платежів за умовами фінансової оренди вантажного автомобіля. Сплачено грошовий вигреш у сумі 10000 грн. Визначити оподатковуваний оборот і ПДВ, що підлягає сплаті до бюджету.

Задача № 8

Необхідно визначити суму ПДВ, що підлягає сплаті в державний бюджет (відшкодуванню з бюджету) за результатами звітного місяця, якщо підприємство реалізує різні види продукції та вказати види виявлених порушень і міри відповідальності за ці порушення.

Протягом звітного місяця здійснено такі операції:

1. Реалізовано товарів на території України на суму 50000 грн. (без урахування ПДВ).
2. Здійснено первинну емісію цінних паперів на суму 6000 грн.
3. Нараховано та виплачено заробітну робітникам підприємства в розмірі 10000 грн.
4. Здійснено обов'язкові відрахування від заробітної плати працівників – 4000 грн.
5. Закуплено канцелярські товари вітчизняного виробництва на суму 90 грн. (з урахуванням ПДВ).
6. Надано шефську допомогу міській лікарні на суму 1500 грн.
7. Експортовано товарів на суму 180000 грн.
8. Отримано від постачальника матеріали для виробництва продукції на суму 2000 грн. (без урахування ПДВ).
9. Придбано з ПДВ товари, вартість яких включається до складу валових витрат виробництва, на суму 24000 грн.
10. Надано цех у фінансових лізинг. Отримано винагороду – 6000 грн.

11. Платник податку сплатив до бюджету суму податку в розмірі – 600 грн. 15 травня поточного року, а декларація за березень була подана до податкових органів 28 квітня поточного року.

Задача № 9

Підприємство в звітному періоді:

- одержало дохід від поставок готової продукції в сумі 458000 грн. (без ПДВ), у т.ч. від продажу пільгової продукції – 23000 грн.;
  - придбало сировини для виробництва продукції – 268000 грн. (у т.ч. ПДВ);
  - придбано основні фонди виробничого призначення – 18000 грн (у т.ч. ПДВ).
- Визначити суму ПДВ до сплати в бюджет.

Задача № 10

Загальна сума придбаних у звітному періоді товарів, що відносяться до складу валових витрат підприємства становить 15000 грн. (у т.ч. ПДВ). Загальний обсяг поставки в звітному періоді складає 12000 грн. (без суми ПДВ), у т.ч. обсяг експортної поставки – 9000 грн.

Визначити суму бюджетного відшкодування.

Задача № 11

Підприємство виготовляє та реалізує чашки і тарілки. Собівартість чашки – 3,00 грн.; норма рентабельності – 25%; вартість сировини (без ПДВ) – 2,28 грн./шт. Ціна реалізації (з ПДВ) тарілки – 3,60 грн./шт.; норма рентабельності – 20%; 50% собівартості становить сировина (без ПДВ), яка закуповується в постачальників-платників ПДВ. За звітний період було реалізовано 2750 шт. чашок та 3150 шт. тарілок. Визначити суму ПДВ, яку підприємство повинно сплатити до бюджету.

Задача № 12

ТОВ «Конкорд» придбало від різних підприємств – платників ПДВ (податкові накладні зареєстровані в ЄРПН) такі товари:

- канцтовари – на суму 60000 грн. (з ПДВ);
- господарські товари – на суму 18000 грн. (з ПДВ);
- товари спеціального призначення для інвалідів за переліком, затвердженим Кабінетом Міністрів України – на суму 26000 грн. (без ПДВ).

Вищезазначені товари було поставлено:

- 10% канцтоварів у Польщу;
- 50% товарів спеціального призначення для інвалідів у Білорусію;
- решта товару – поставлено на митній території України.

Визначити, яку суму ПДВ необхідно сплатити до бюджету, якщо вартість придбаних товарів націнена на 20%.

Задача № 13

У жовтні 20XX р. підприємством здійснені такі господарські операції:

- відвантажено покупцям – неплатникам ПДВ товари на суму 4000 грн. без ПДВ (оплата не здійснена);

- відвантажено покупцям – платникам ПДВ товари на суму 12000 грн. із ПДВ (оплата надійшла на поточний рахунок у жовтні 20XX р.);
  - відвантажено покупцям – платникам ПДВ товари на суму 6500 грн. без ПДВ (оплата надійшла на поточний рахунок у вересні 20XX р.);
  - реалізовано громадянам за готівку товари на суму 6000 грн. з ПДВ;
  - відвантажено покупцям – платникам ПДВ товари медичного призначення за переліком, затвердженим Кабінетом Міністрів України на суму 4000 грн. без ПДВ (оплата не здійснена);
  - повернуто покупцями – платниками ПДВ неякісні товари на суму 1000 грн. без ПДВ;
  - отримано від покупця – платника ПДВ попередню оплату за товари в сумі 1500 грн. з ПДВ;
  - виконано роботи по благоустрою міста за договором з Міськвиконкомом на суму 1380 грн. із ПДВ (оплата не здійснена);
  - отримано від постачальників – платників ПДВ товари на суму 22500 грн. без ПДВ (оплата не здійснена);
  - отримано від постачальників – платників ПДВ товари на суму 5360 грн. із ПДВ (оплата надійшла на поточний рахунок у вересні 20XX р.);
  - отримано від постачальника – неплатника ПДВ товари на суму 4300 грн. без ПДВ (оплата не здійснена);
  - отримано від постачальника – платника ПДВ товари медичного призначення за переліком, затвердженим Кабінетом Міністрів України на суму 2400 грн. без ПДВ (оплата здійснена у жовтні 20XX р.);
  - повернуто постачальнику – платнику ПДВ неякісні товари на суму 3000 грн. із ПДВ;
  - здійснено постачальнику – платнику ПДВ попередню оплату за товари в сумі 12000 грн. із ПДВ;
  - сплачено банку кошти за розрахунково-касове обслуговування в сумі 700 грн. без ПДВ.
- Визначити суму ПДВ, що підлягає сплаті до бюджету або бюджетному відшкодуванню за жовтень 20XX р.

Задача № 14

Протягом звітного періоду підприємством придбано товари від наступних суб'єктів господарювання (без ПДВ):

- ТОВ «А» (платник ПДВ) – на суму 204000 грн.;
- ПП «Б» (не є платником ПДВ) – на суму 50000 грн.;
- ПАТ «В» (не є платником ПДВ) – на суму 150000 грн.;
- ТОВ «Г» (платник ПДВ) – на суму 520000 грн.

Крім того, підприємство придбало товари від ПрАТ «Д», що призначені на експорт, на суму 36000 грн. із ПДВ.

Протягом звітного періоду підприємство здійснило постачання товарів:

- підприємству, що знаходиться в Німеччині, на суму 350000 грн. (без ПДВ);
- ПП «Маяк» (платник ПДВ), яке здійснює діяльність на митній території України, за на суму 900000 грн. (з ПДВ);

- ТОВ «Рондо» (не платник ПДВ), яке здійснює діяльність на митній території України, на суму 36000 грн. (без ПДВ);
  - ТОВ «Скіф» на відповідальне зберігання на суму 100000 грн. (без ПДВ);
  - ТОВ «Данко» без оплати на суму 5400 грн. (без ПДВ).
- Визначити, яку суму ПДВ підприємству необхідно сплатити до бюджету.

Задача № 15

ТОВ «Альфа» придбало від різних підприємств – платників ПДВ, які надали податкові накладні, такі товари:

- офісні меблі – на суму 600000 грн. (з ПДВ);
- побутову техніку – на суму 480000 грн. (з ПДВ);
- учнівські зошити українського виробництва – на суму 35000 грн. (без ПДВ).

Крім того, було придбано комп'ютерну техніку від ПрАТ «Маяк», що не є платником ПДВ на суму 40000 грн. без ПДВ, а також імпортовано відеотехніку з Польщі на суму 24000 грн. При цьому, було сплачено мито в розмірі 2% від бази оподаткування. Варто зазначити, що було витрачено кошти на транспортування, навантаження, розвантажування і страхування імпортованих товарів до пункту перетину митного кордону України в сумі 880 грн.

Придбані товари були поставлені:

- 25% офісних меблів у Польщу;
- 30% побутової техніки в Молдовію;
- решта товарів – на митній території України.

Визначити, яку суму ПДВ необхідно сплатити до бюджету, якщо вартість придбання була націнена: офісні меблі – на 24%; побутова техніка – на 28%; учнівські зошити – на 15%; комп'ютерна техніка – на 32%; відеотехніка – на 22%.

Тема 5. Акцизний податок і митні платежі

Питання для обговорення:

1. Сутність акцизного податку, платники та об'єкти оподаткування.
2. Порядок нарахування і сплати акцизного податку.
3. Акцизні марки та особливості оподаткування окремих підакцизних товарів.
4. Порядок нарахування і сплати мита.

Питання для самостійного опрацювання та самоперевірки знань:

1. Хто є платниками акцизного податку?
2. Охарактеризуйте об'єкти оподаткування акцизним податком.
3. Які існують пільги щодо акцизного податку?
4. Якщо податковий вексель на суму акцизного податку не погашено у встановлений строк, яку відповідальність несе платник податку?
5. Який порядок обчислення акцизного податку при операціях із давальницькою сировиною?
6. Поясніть, який порядок оподаткування акцизним податком спирту етилового, що використовується для виробництва непідакцизних товарів.

7. Як здійснюється продаж акцизних марок і погашення податкового векселя з акцизного податку?

8. Як здійснює розрахунки з бюджетом приватний підприємець, що торгує підакцизними товарами?

9. Хто такий податковий агент та які його основні повноваження?

10. Який порядок видачі податкового векселя?

11. Який порядок сплати акцизного податку передбачено при реекспорті під-акцизних товарів?

12. Визначте строки сплати акцизного податку та подання розрахунку.

Тематика рефератів:

1. Акцизний податок як форма специфічних акцизів: переваги та недоліки.

2. Зарубіжний досвід застосування специфічних акцизів.

3. Напрямки удосконалення механізму оподаткування акцизним податком.

Тести:

1. Специфічні акцизи – це:

а) вид непрямих податків, що встановлюються державою з метою обліку імпортованих товарів в умовах вільної зовнішньої торгівлі;

б) вид непрямих податків, що встановлюються для окремих товарів за окремими ставками;

в) вид непрямих податків, що встановлюються для окремих товарів за окремими ставками залежно від величини прибутку.

2. Платниками акцизного податку є всі суб'єкти підприємницької діяльності, які виробляють підакцизні товари, імпортують останні або продають, крім:

а) приватних підприємств;

б) філіалів приватних підприємств, що знаходяться на території України та самостійно реалізують товари;

в) осіб, що займаються підприємницькою діяльністю без створення юридичної особи;

г) правильної відповіді немає.

3. До переліку підакцизних товарів не входять:

а) вина марочні;

б) цигарки без фільтру;

в) емальований посуд;

г) правильної відповіді немає.

4. Акцизний податок – це:

а) непрямий податок, що стягується з товарів, які переміщуються через митний кордон країни, тобто ввозяться, вивозяться чи прямують транзитом;

б) непрямий податок, що стягується з товарів, які ввозяться чи вивозяться через митний кордон країни;

в) непрямий податок, що стягується з високорентабельних та монопольних товарів, що ввозяться чи вивозяться через митний кордон країни;

г) непрямий податок на споживачів окремих товарів (продукції), визначених законом як підакцизні, що ввозяться на митну територію України.

5. Підакцизні товари, що реалізуються згідно з бартерними угодами підприємства, засновником якого є Товариство сліпих України. При цьому акцизним збором воно:

а) оподатковується;

б) не оподатковується;

в) оподатковується або не оподатковується залежно від виду товару.

6. Строк сплати акцизного податку для магазину, що реалізував алкогольні становить:

а) на третій робочий день після здійснення обороту по реалізації;

б) при придбанні марок акцизного податку;

в) подекадно 15 та 25 числа поточного місяця та 5-го числа наступного за звітним місяцем;

г) щомісячно не пізніше 15 числа наступного за звітним місяця;

д) протягом 10 календарних днів після подання податкової декларації.

7. Акцизна марка:

а) підтверджує сплату акцизного податку;

б) є спеціальним знаком маркування товарів;

в) є різновидом податкового векселя;

г) є гарантом майбутньої сплати акцизного податку.

8. Підприємство випускає та реалізує тютюнові вироби. Акцизний податок сплачується:

а) на третій робочий день після здійснення обороту по реалізації;

б) щомісячно до 16 числа наступного за звітним місяцем;

в) подекадне 15 та 25 числа поточного місяця та 5-го наступного за звітним місяцем;

г) щомісячно не пізніше 30 числа наступного за звітним місяцем.

9. Акцизний податок із ввезених на митну територію України з підакцизних товарів (продукції), крім маркованих акцизними марками, сплачується:

а) протягом 10 календарних днів, що настають за останнім днем граничного строку для подання декларації за місячний податковий період;

б) протягом 10 календарних днів, що настають за останнім днем граничного строку для подання декларації за кварталний податковий період;

в) при придбанні марок акцизного податку;

г) до або в день подання митної декларації.

10. У разі ввезення маркованої акцизними марками підакцизної продукції на митну територію України акцизний податок сплачується:

- а) протягом 10 календарних днів, що настають за останнім днем граничного строку для подання декларації за місячний податковий період;
- б) при придбанні марок акцизного податку;
- в) при придбанні марок акцизного податку з доплатою (у разі потреби) на день подання митної декларації;
- г) до або в день подання митної декларації.

Задачі:

Задача № 1

Собівартість 1 пляшки коньяку «Жан-Жак» (0,5 л, 40%) для підприємства-виробника становить 58 грн., рентабельність – 15%. Визначити ціну реалізації 1 пляшки горілки, суму акцизного податку і ПДВ (ставка акцизного податку – 42,2 грн. за 1 л 100% спирту).

Задача № 2

Роздрібна ціна пляшки горілки «Гетьман» – 30 грн., торговельна націнка – 28%. Визначити суму акцизного податку, суму ПДВ, величину торговельної націнки.

Задача № 3

Київський завод шампанських вин протягом березня місяця продав 500 шт. пляшок вина своїм працівникам по 25 грн. за пляшку. Вільна відпускна ціна, за якою завод продає вино покупцям, складає 45 грн., у т.ч. ПДВ і акцизний податок. Усього завод за березень місяць реалізував 5000 шт. пляшок вина.

Визначити суму ПДВ та акцизного податку, яку підприємству необхідно перерахувати до бюджету.

Задача № 4

У січні підприємство, виробник тютюнових виробів, виготовило цигарок із фільтром 80 млн. шт. Ціна за 1 пачку цигарок (20 шт.) без ПДВ і акцизного податку становить 12 грн. Визначити суму податкових зобов'язань з акцизного податку (ставка акцизного податку – 160 грн. за 1 тис. шт.) та ПДВ за січень місяць.

Задача № 5

Максимальна роздрібна ціна на цигарки з фільтром за власною назвою «Camel» становить без податку на додану вартість та з урахуванням акцизного податку 8,64 грн. за 1 пачку. Фактичні обсяги реалізації цигарок із фільтром – 5000 пачок або 100000 шт. сигарет. Визначити суму акцизного податку.

Задача № 6

Підприємство-виробник горілчаних виробів відвантажило вітчизняним покупцям у звітному місяці 50000 пляшок горілки «Княжий келих» – ємкістю 0,7 л, місткістю спирту – 40%. Визначити суму акцизного податку.

Задача № 7

Підприємством у звітному місяці відвантажено 30000 кг дизельного палива (важкі дистиллятори), з них у розрізі окремих партій: 1) 20000 кг – із вмістом масової частки сірки більше, як 0,2%; 2) 10000 кг – із вмістом масової частки сірки не більше, як 0,2%. Курс 1 євро на перший день кварталу, на який припадає звітний місяць, становить 32,73 грн. Визначити суму акцизного податку.

Задача № 8

ТОВ «АЛЬФА» у квітні поточного року ввезло в Україну: пиво солодове – 4320 пляшок (2 л), коньяк міцністю 45% – 1550 л, чай – 1500 кг вартістю загальною вартістю 1240 доларів, цигарки з фільтром – 3200 пачок (у пачці 20 шт.). Відповідно до вантажної митної декларації митна вартість імпортованих товарів – 63400 дол. США, супутні послуги – 20000 грн.

Митне оформлення товару здійснювалося на території митниці у вихідний день (3 працівника митниці, 6 год. роботи). Курс НБУ: 1 дол. США – 27,64 грн., 1 євро – 32,73 грн.

Максимальна роздрібна ціна з ПДВ і акцизним податком 1 пачки цигарок із фільтром – 41,40 грн. Ввізне мито: пиво – 0,05 євро за 1 л; коньяк – 3,5 євро за 1 л 100% спирту; чай – 10%; цигарки з фільтром – 1,5 євро за 1000 шт.

Визначити відповідні суми митних платежів, які підлягають сплаті до бюджету при ввезенні товару на митну територію України.

Задача № 9

ТОВ «Авангард» 15 жовтня поточного року ввозить на митну територію України бензин А-95 в кількості 150 т вартістю 59200 дол. США. Слід зазначити, що підприємство сплатило мито за повною ставкою 10%. Митне оформлення товару здійснювалося одним працівником митниці на території підприємства в святковий день (1 год.). Курс НБУ на момент оформлення становить 21,85 грн. за 1 дол. США та 26,35 грн. за 1 євро.

Визначити відповідні суми митних платежів, які підлягають сплаті до бюджету при ввезенні товару на митну територію України.

Задача № 10

Громадянин В.М. Петров 1 жовтня поточного року ввозить в Україну автомобіль Ford 2008 року випуску, митна вартість якого становить 5000 євро. Об'єм циліндрів двигуна ввезеного автомобіля – 1700 см³. Ставка ввізного мита – 10%. Митне оформлення автомобіля здійснювалося в робочий час на території митниці. Курс НБУ на момент подання документів становить 21,85 грн. за 1 дол. США та 26,45 грн. за 1 євро.

Визначити суму коштів, які сплачено громадянином на митниці.

Тема 6. Податок на прибуток підприємств

Питання для обговорення:

1. Сутність, платники та ставки ППП.
2. Об'єкт і база оподаткування ППП.
3. Порядок розрахунку об'єкта оподаткування ППП.
4. Податкові періоди, порядок нарахування та сплати ППП.

Питання для самостійного опрацювання та самоперевірки знань:

1. Хто є платником податку на прибуток підприємств?
2. Що є базою оподаткування для податку на прибуток підприємств?
3. Що є об'єктом оподаткування податком?
4. Що таке дохід?
5. Що таке витрати?
6. Який порядок перенесення фінансових збитків на наступні періоди?
7. Що таке амортизація?
8. Які Ви знаєте ставки податку на прибуток підприємств?
9. Як оподатковується безнадійна заборгованість?
10. Як оподатковуються нерезиденти податком на прибуток підприємств?
11. Який порядок оподаткування сільськогосподарських товаровиробників?
12. Які існують пільги щодо податку на прибуток підприємств?
13. Який порядок зарахування та строки сплати податку?
14. Як підприємства можуть уникнути подвійного оподаткування?

Тематика рефератів:

1. Податок на прибуток підприємств як основне джерело поповнення Державного бюджету України.
2. Податок на прибуток в контексті досвіду розвинутих країн.
3. Роль і місце амортизаційних відрахувань в оподаткуванні прибутку підприємства.
4. Роль і значення податку на прибуток у формуванні бюджету України.
5. Визначити основні та додаткові елементи податкового механізму податку на прибуток.
6. Проблеми вдосконалення оподаткування прибутку підприємств в Україні.
7. Особливості оподаткування прибутку підприємств у зарубіжних країнах.
8. Усунення подвійного оподаткування з податку на прибуток.

Тести:

1. Платниками податку на прибуток є:
  - а) резиденти; б) бюджетні установи;
  - в) громадські організації; г) представництва;
  - д) нерезиденти; е) усі відповіді вірні.
2. Об'єктом оподаткування податком на прибуток є:
  - а) доходи; б) витрати;

- в) скоригований дохід; г) валовий прибуток;
- д) оподатковуваний прибуток; е) чистий прибуток.

3. Які види доходів враховуються при визначенні оподатковуваного прибутку?

- а) доходи від продажу товарів;
- б) доходи у вигляді міжнародної технічної допомоги;
- в) доходи у вигляді безповоротної фінансової допомоги;
- г) суми штрафів.

4. Які доходи не враховуються при визначенні оподатковуваного прибутку?

- а) суми ПДВ у складі виручки підприємств, які не є платниками ПДВ;
- б) суми ПДВ у складі виручки підприємств, які є платниками ПДВ;
- в) сума одержаного емісійного доходу;
- г) дивіденди, отримані від інших платників податків-резидентів.

5. Визначте, які витрати враховуються при обчисленні податку на прибуток:

- а) амортизація нематеріальних активів;
- б) витрати на придбання основних виробничих фондів;
- в) витрати на придбання електроенергії;
- г) суми попередньої оплати товарів та послуг;
- д) суми виплачених дивідендів.

6. Визначте витрати, які не враховуються при обчисленні податку на прибуток:

- а) амортизація основних виробничих фондів;
- б) витрати на оплату праці управлінського персоналу;
- в) витрати на проведення презентацій;
- г) витрати на оплату службових відряджень.

7. Суми яких податків і зборів включаються до собівартості?

- а) податок на прибуток;
- б) податок із доходів фізичних осіб;
- в) податок на додану вартість;
- г) плата за землю.

8. Сплачені суми яких податків і зборів не включається до собівартості?

- а) ПДВ;
- б) екологічний податок;
- в) збір за використання природних ресурсів (у межах ліміту);
- г) акцизний податок.

9. Вкажіть витрати, що підлягають амортизації:

- а) витрати на самостійне виготовлення основних засобів;
- б) витрати на утримання основних засобів, що знаходяться на консервації;
- в) витрати на ремонт невиробничих основних засобів;
- г) витрати на ліквідацію основних засобів.

10. За якою ставкою оподатковується прибуток промислових підприємств?
а) 25%; б) 0%; в) 16% г) 30%.

Задачі:

Задача № 1

У звітному році сума доходу підприємства становила 120 тис. грн., а сума витрат – 40 тис. грн., сума амортизаційних відрахувань – 20 тис. грн. Крім того на ремонт основних виробничих фондів підприємство витратило 10 тис. грн. Балансова вартість основних засобів на початок звітного періоду становила 80 тис. грн. Визначити суму податку на прибуток.

Задача № 2

Сума оподаткованого прибутку за перший квартал становила 15 тис. грн., за другий квартал від’ємне значення об’єкта оподаткування було 10 тис. грн., за третій квартал оподаткований прибуток складає 20 тис. грн., за четвертий – 30 тис. грн. Визначити суму податку на прибуток за кожний квартал.

Задача № 3

Підприємство «Кераміка» випускає керамічний посуд. На балансі підприємства знаходиться цех і транспортні засоби з балансовою вартістю 230 тис. грн. та 120 тис. грн. Виручка від реалізації за звітний період становила 240 тис. грн. (у т.ч. ПДВ); витрати на сировину, електроенергію склали 60 тис. грн., на оплату праці 40 тис. грн. Сплачено до бюджету: податок на прибуток підприємства – 15 тис. грн., плата за землю – 6 тис. грн., податок із доходів фізичних осіб – 5 тис. грн. Розрахувати податок на прибуток підприємства, що буде перераховано до бюджету.

Задача № 4

Протягом I кварталу 20XX р. ПАТ «МедіаСервісГруп» були здійснені такі господарські операції (без ПДВ):

- амортизація, розрахована відповідно до ПКУ – 33660 грн.;
- сума нарахованої амортизації виробничого обладнання – 45210 грн.;
- отримано матеріали від постачальника «Б» – 27830 грн.;
- отримано сировину від постачальника «Г» – 26510 грн.;
- нараховано та сплачено відсотки за кредитом банку – 7260 грн.;
- нарахована зарплата і ЄСВ адміністративного персоналу – 28840 грн.;
- здійснено витрати на рекламу – 11000 грн.;
- витрати на пакування та транспортування продукції – 1430 грн.;
- нараховано заробітну плату і єдиний соціальний внесок працівникам виробничого цеху – 114840 грн.;
- реалізовано виробниче обладнання підприємству (платник ПДВ) – 183700 грн.;
- відвантажено 2400 пляшок горілки «Пшенична» та 4300 пляшок горілки «Особлива» покупцю «А» (платник ПДВ) – 2063050 грн.;
- реалізовано 300 пляшок горілки «Пшенична» і 700 пляшок горілки «Особлива» покупцям через роздрібний магазин – 838420 грн.;

- відвантажено 3700 пляшок напою безалкогольного «Тархун» покупцю «В» (неплатник ПДВ) – 222200 грн.;
  - перераховано платнику ПДВ кошти за послуги зв'язку та Інтернет – 1518 грн.;
  - отримано штрафи від покупця за невиконання умов договору – 2640 грн.;
  - отримано інвестиційний дохід – 177100 грн.;
  - придбано нове обладнання від платника ПДВ – 265100 грн.;
  - повернено неякісний товар постачальнику «В» (платник ПДВ) – 9460 грн.;
  - відвантажено 3000 пляшок горілки «Absolute» покупцю «Д» (платник ПДВ) – 166100 грн.;
  - сплачено банку кошти за розрахунково-касове обслуговування – 6600 грн.
- Визначити податок на прибуток підприємств, що підлягає сплаті до бюджету. Результати розрахунків навести в таблиці 6.1.

Таблиця 6.1

**Результати розрахунку податкового зобов'язання
з податку на прибуток підприємств до сплати в бюджет**

Показники	Сума, грн.
Чистий дохід	
Валовий прибуток	
Фінансовий результат від операційної діяльності	
Фінансовий результат до оподаткування	
Скоригований фінансовий результат до оподаткування	
Податок на прибуток підприємств до сплати в бюджет	

Задача № 5

Підприємство займається посередницько-торгівельною діяльністю і орендує під офіс приміщення площею 60 м², а також складське приміщення площею 80 м². Орендна плата в місяць за офісне приміщення 2\$ за м², складське 1\$ за м². За звітний період підприємство отримало 120 тис. грн. від реалізації товарів, виплатило заробітну плату 20 тис. грн., здійснило нарахування на фонд оплати праці (38,1% єдиного соціального внеску), сплатило за рекламні послуги в сумі 5 тис. грн., перерахувало до неприбуткових організацій – 10 тис. грн. (Оподатковуваний прибуток попереднього звітного періоду склав 50 тис. грн.). Підприємство володіє комплексом офісного обладнання на суму 12 тис. грн.

Розрахувати податок на прибуток, що буде перераховано до бюджету (курс 1\$ – 27,62 грн.).

Задача № 6

У І кварталі поточного року витрати на ремонт склали:

- у січні – легкового автомобіля в сумі 10000 грн.;
- у лютому – будівля цеху в сумі 150000 грн.;
- у березні – будівля складу в сумі 90000 грн.

Ремонтний ліміт на поточний рік становить 200000 грн.

Визначити, яку частину ремонтних витрат платник податку може включити до витрат періоду, а яку – включити у вартість від ремонтування об'єктів.

Задача № 7

Підприємство 25.05 поточного року продає принтер за ціною 990 грн., у т.ч. ПДВ 20% – 165 грн. При цьому:

- балансова вартість принтера станом на 01.05 поточного року – 660 грн.;
  - первісна вартість об'єкта – 1800 грн.;
  - ліквідаційна вартість об'єкта дорівнює нулю;
  - строк експлуатації об'єкта, що залишився на 01.05 поточного року – 11 місяців.
- Амортизація нараховується прямолінійним методом.
Визначити податковий результат від продажу принтера.

Задача № 8

За результатами звітного періоду сформовані наступні фінансові показники діяльності підприємства:

- чистий дохід – 376472 тис. грн.;
- собівартість – 298620 тис. грн.;
- адміністративні витрати – 635 тис. грн.;
- фінансові витрати – 2829 тис. грн.;
- фінансові доходи – 7282 тис. грн.;
- інші доходи – 763 тис. грн.;
- інші витрати – 293 тис. грн.;
- витрати на збут – 1099 тис. грн.;
- інші операційні витрати – 108 тис. грн.;
- інші операційні доходи – 89 тис. грн.;
- витрати від участі в капіталі – 481 тис. грн.;
- нарахована амортизація – 1782 тис. грн.;
- амортизація розрахована відповідно до ПКУ – 1650 тис. грн.

Визначити податок на прибуток, що сплатить підприємство. Результати розрахунку навести в таблиці 6.2.

*Таблиця 6.2***Результати розрахунку податкового зобов'язання з податку на прибуток**

Назва доходів (витрат)	Сума, тис. грн.
1. Чистий дохід	
2. Валовий прибуток	
3. Фінансовий результат від операційної діяльності	
4. Фінансовий результат до оподаткування	
5. Скоригований фінансовий результат до оподаткування	
Податкове зобов'язання з податку на прибуток, що підлягає сплаті підприємством до бюджету	

Методичні вказівки щодо виконання завдань:

Фінансовий результат до оподаткування збільшується:

- на суму нарахованої амортизації основних засобів або нематеріальних активів;
- на суму уцінки та втрат від зменшення корисності основних засобів або нематеріальних активів;

- на суму уцінки та втрат від зменшення корисності основних засобів або нематеріальних активів, включених до витрат звітного періоду.

Фінансовий результат до оподаткування зменшується:

- на суму розрахованої амортизації основних засобів або нематеріальних активів;

- на суму залишкової вартості окремого об'єкта основних засобів або нематеріальних активів;

- на суму дооцінки та вигід від відновлення корисності основних засобів або нематеріальних активів у межах попередньо віднесених до витрат уцінки та втрат від зменшення корисності основних засобів або нематеріальних активів.

Податок, що підлягає сплаті до бюджету платниками податку, також зменшується на суму нарахованого та сплаченого податку на майно.

Задача № 9

Фірма, що надає послуги з автоперевезення, орендує приміщення площею 120 м² і сплачує орендну плату 1\$ за м² в місяць. Має автомобільний транспорт балансовою вартістю 230 тис. грн., комп'ютери балансовою вартістю 60 тис. грн. та кондиціонери балансовою вартістю 10 тис. грн. За звітний період фірма отримала виручку 120 тис грн., виплатила заробітну плату – 40 тис. грн., сплатила податок за першу реєстрацію транспортних засобів у сумі 4 тис. грн. та придбала торговий патент вартістю 5 тис. грн.

Розрахувати податок на прибуток, що підлягає сплаті до бюджету (курс 1\$ США – 27,64 грн.).

*Змістовий модуль 2. Податки на споживання,
майно та використання ресурсів в Україні*

Тема 7. Податок на доходи фізичних осіб

Питання для обговорення:

1. Економічна сутність ПДФО та його платники.
2. Об'єкти оподаткування та база ПДФО.
3. Особливості нарахування та ставки ПДФО.
4. Податкові соціальні пільги та податкова знижка.
5. Оподаткування фізичних осіб – суб'єктів підприємницької діяльності.

Питання для самостійного опрацювання та самоперевірки знань:

1. Визначити, у чому полягає відмінність оподаткування доходів резидентів та нерезидентів?
2. Який алгоритм визначення об'єкта оподаткування для резидентів?
3. Назвати причини й порядок розрахунку чистого річного оподаткованого доходу.
4. Назвати доходи, що не є об'єктом оподаткування.
5. Назвати підстави та умови для надання податкового кредиту.
6. Визначити категорії платників податку, яким надається пільга в розмірі 150%.
7. Назвати ставки податку з доходів фізичних осіб і до яких видів доходів вони застосовуються.
8. Яку роль відіграє розмір мінімальної заробітної плати та розмір прожиткового мінімуму для працюючих при оподаткуванні доходів фізичних осіб?
9. Назвати строки й підстави обчислення ПДФО по закінченні календарного року.
10. Назвати джерело сплати ПДФО та до якого бюджету і в які строки він перераховується.

Тематика рефератів:

1. Іноземний досвід з оподаткування фізичних осіб.
2. Системи оподаткування доходів фізичних осіб.
3. Історія становлення прибуткового оподаткування громадян в Україні.
4. Роль і значення податку на доходи фізичних осіб у формуванні місцевих бюджетів.
5. Оподаткування доходів громадян у країнах із розвиненою економікою.
6. Шляхи удосконалення прибуткового оподаткування громадян в Україні.
7. Порядок подання річної декларації про майновий стан і доходи (податкової декларації).

Тести:

1. Назвати об'єкт оподаткування податком із доходів фізичних осіб – резидентів:
  - а) загальний місячний оподатковуваний дохід;

- б) загальний річний оподатковуваний дохід;
- в) чистий річний оподатковуваний дохід;
- г) іноземні доходи.

2. Назвати доходи, що включають до місячного оподаткованого доходу для оподаткування:

- а) доходи у вигляді заробітної плати;
- б) доходи від надання майна в оренду;
- в) дохід у вигляді успадкованого майна;
- г) дохід, отриманий платником податку як хабар;
- д) усі перераховані доходи.

3. Назвати доходи, що не включаються до місячного оподаткованого доходу для оподаткування:

- а) соціальна матеріальна допомога;
- б) вартість безоплатного харчування;
- в) лікарняні, що нараховані в зв'язку з тимчасовою втратою працездатності;
- г) сума отриманої стипендії;
- д) усі перераховані доходи.

4. Названі розмір податкової соціальної пільги на період до 01.01.2015 р.:

- а) у розмірі, що дорівнює 100% МЗП, встановленого на 01 січня поточного року з урахуванням коефіцієнта 1,4;
- б) у розмірі, що дорівнює 100% МЗП, встановленого на 01 січня поточного року;
- в) у розмірі, що дорівнює 100% МЗП встановленого згідно з прийнятими законами протягом року;
- г) у розмірі, що дорівнює 50% прожиткового мінімуму для працездатної особи, встановленого на 01 січня поточного року.

5. Названі випадки надання податкової соціальної пільги в розмірі 150%, якщо платник податку:

- а) є особою, віднесеною законом до 3 категорії осіб, постраждалих внаслідок катастрофи на ЧАЕС;
- б) є студентом заочної форми навчання;
- в) має трьох дітей віком до 18 років;
- г) має дохід менше прожиткового мінімуму.

6. Для визначення загального місячного оподаткованого доходу необхідно:

- а) від місячного оподаткованого доходу відняти податкову соціальну пільгу;
- б) від місячного оподаткованого доходу відняти суму податкової знижки;
- в) від місячного оподаткованого доходу відняти податкову соціальну пільгу та податкову знижку;
- г) від місячного оподаткованого доходу відняти неоподатковуваний мінімум доходів громадян.

7. Розмір 150% податкової соціальної пільги надається платнику податків, який:

- а) є студентом вищого навчального закладу, який отримує стипендію;
- б) є аспірантом;
- в) має троє і більше дітей віком до 18 років;
- г) є постраждалим на ЧАЕС (3 категорія).

8. Податкова соціальна пільга застосовується до доходу, отриманого платником податку в місяці:

- а) від усіх видів діяльності;
- б) від заробітної плати;
- в) від заробітної плати, що не перевищує розміру прожиткового мінімуму для працездатної особи, встановленого на 01 січня;
- г) від заробітної плати, що не перевищує розміру прожиткового мінімуму для працездатної особи, встановленого на 01 січня звітного податкового року, помноженого на 1,4.

9. У разі, якщо платник податку має право на застосування податкової соціальної пільги з двох і більше підстав:

- а) податкова соціальна пільга дорівнює сумі пільг, розрахованих за кожною підставою;
- б) застосовується одна податкова соціальна пільга з підстави, що передбачає її найбільший розмір;
- в) застосовується одна податкова соціальна пільга з підстави, що передбачає її найменший розмір;
- г) у такому випадку податкова соціальна пільга взагалі не застосовується.

10. Вкажіть ставку податку на доходи фізичних осіб від продажу нерухомого майна площею 120 м² при умові, що особа продає нерухомість вдруге в звітному податковому році:

- а) 5%;
- б) 1%;
- в) 15% (20%);
- г) не оподатковується.

Задачі:

Задача № 1

Працівникові за місцем роботи нараховано заробітну плату в розмірі 3-х прожиткових мінімумів для працюючих, що встановлено на 01 січня поточного року. Визначте суму податку з доходів фізичних осіб.

Задача № 2

Державному службовцю нараховано заробітну плату в сумі 5000 грн. Він має посвідчення 2 категорії постраждалого внаслідок ліквідації наслідків катастрофи на ЧАЕС. Визначте суму податку з доходів фізичних осіб.

Задача № 3

Викладачу вищого навчального закладу нарахована заробітна плата в розмірі 3-х прожиткових мінімумів для працюючих, що встановлена на 01 січня поточного року. На утриманні працівника є троє неповнолітніх дітей. Визначте суму податку з доходів фізичних осіб.

Задача № 4

Протягом року працівник отримав дохід у вигляді заробітної плати 15 тис. грн., з яких було сплачено податок із доходів фізичних осіб у сумі 2243 грн.

За навчання у вищому навчальному закладі він сплатив по квитанції 3 тис. грн. і за лікування – 2 тис. грн. У поданій у встановлені строки податковій декларації показана сума отриманого доходу та документально підтверджені витрати за навчання і лікування. Визначте річну суму податку з доходів фізичних осіб.

Задача № 5

Одинокa мати виховує двох неповнолітніх дітей, на утримання яких вона отримує аліменти щомісяця в сумі 1 тис. грн. За місцем роботи їй нараховується заробітна плата в сумі 2-х прожиткових мінімумів для працюючих, що встановлені на 01 січня поточного року. Визначте суму податку з доходів фізичних осіб.

Задача № 6

Працівнику, що працює на умовах договору цивільно-правового характеру нараховано заробітну плату в сумі 3 тис. грн. Визначте суму податку з доходів фізичних осіб.

Задача № 7

Студенту вищого навчального закладу, що отримує стипендію в сумі 1200 грн., нараховано заробітну плату за збір врожаю в сумі 1700 грн.

Визначте суму податку з доходів фізичних осіб.

Задача № 8

Працівнику митниці нараховано заробітну плату 2 тис. грн. Крім того, він отримав дохід від продажу нерухомого майна за кордоном у сумі 50 тис. грн., за який було внесено за кордоном податок у сумі 5 тис. грн. Факт внесення підтверджено документально податковим органом іноземної держави з якою діє договір про уникнення подвійного оподаткування. Визначте податок із доходів фізичних осіб, який потрібно сплатити в Україні.

Задача № 9

Працівникові І.І. Іванову, який подав до бухгалтерії підприємства заяву про застосування податкової соціальної пільги, нараховані такі доходи:

- липень: заробітна плата – 1320 грн., доплата за роботу в шкідливих умовах праці – 180 грн.;

- серпень: заробітна плата – 1445 грн., аліменти на дітей – 180 грн., надбавка до окладу – 460 грн.;

- вересень: заробітна плата – 1365 грн., премія – 150 грн.; допомога з тимчасової непрацездатності – 259 грн.; кошти на відрядження (повернуті в строк) – 130 грн.

У вересні працівник надав заяву про відмову від застосування податкової соціальної пільги. Визначте, яку суму коштів отримає працівник у касі підприємства за кожний місяць.

Задача № 10

На підприємстві працює інвалід 3 категорії, який за березень поточного року отримав такі доходи:

- заробітну плату – 1330 грн.;
- премію за результатами роботи – 100 грн.;
- надбавку за інтенсивність праці – 30 грн.

Підприємство безкоштовно надало працівникові меблі на суму 1250 грн. без ПДВ. Необхідно зазначити, що працівник проживає в гуртожитку. Відповідно до умов трудового договору з працівником підприємство здійснює оплату його проживання в сумі 300 грн. із ПДВ на місяць. Крім того, працівником спожито молоко на суму 20 грн. із ПДВ. Молоко було видано йому в межах установлених норм – 0,5 л за зміну. Визначити суму коштів, яку працівник отримає в касі.

Тема 8. Рентна плата за спеціальне використання природних ресурсів та екологічний податок

Питання для обговорення:

1. Рентна плата за користування надрами.
2. Рентна плата за спеціальне використання води.
3. Рентна плата за спеціальне використання лісових ресурсів.
4. Рентна плата за користування радіочастотним ресурсом України.
5. Рентна плата за транспортування нафти, газу та аміаку.
6. Розподіл зборів за використання природних ресурсів.
7. Екологічний податок.

Питання для самостійного опрацювання та самоперевірки знань:

1. Які ресурсні платежі об'єднує рентна плата?
2. Надайте характеристику рентної плати за користування надрами для видобування корисних копалин.
3. Охарактеризуйте особливості нарахування і сплати рентної плати за користування надрами в цілях, не пов'язаних з видобуванням корисних копалин.
4. Надайте характеристику рентної плати за спеціальне використання води.
5. Визначте особливості нарахування та сплати рентної плати за спеціальне використання лісових ресурсів.
6. Розкрийте особливості нарахування і сплати рентної плати за транспортування нафти й нафтопродуктів магістральними нафтопроводами та нафтопродуктопроводами, транзитне транспортування трубопроводами природного газу та аміаку територією України.

7. Розкрийте сутність та мету запровадження екологічного податку.
8. Хто є платниками екологічного податку?
9. Що виступає об'єктом і базою оподаткування екологічного податку?
10. Назвіть види джерел забруднення навколишнього природного середовища.
11. Від чого залежить розмір ставки екологічного податку?
12. Як визначається ставка екологічного податку для забруднюючих речовин (сполук), на які не встановлено клас небезпечності та орієнтовно безпечний рівень впливу?
13. Надайте характеристику порядок обчислення екологічного податку для різних джерел забруднення.
14. Охарактеризуйте порядок подання податкової звітності та сплати екологічного податку.
15. Розкрийте особливості сплати екологічного податку, якщо платник податку має кілька стаціонарних джерел забруднення або спеціально відведених для розміщення відходів місць чи об'єктів у межах одного та (або) кількох населених пунктів (сіл, селищ, міст) або за їх межами.

Тематика рефератів:

1. Плата за природні ресурси як інструмент ефективного їх використання.
2. Відповідальність за порушення чинного законодавства щодо ресурсного оподаткування.
3. Земельний податок в період дії ринкових відносин в Україні.
4. Необхідність запровадження рентної плати.
5. Звітність з рентної плати.
6. Сучасні аспекти розподілу екологічного податку в контексті забезпечення екологізації національної економіки.

Тести:

1. Платниками рентної плати за спеціальне використання води є:
  - а) власники водних ділянок; б) водокористувачі;
  - в) орендарі; г) усі відповіді вірні.

2. Об'єкт оподаткування рентної плати за спеціальне використання води є:
  - а) нормативний обсяг води в системах водопостачання з урахуванням втрат;
  - б) вартість транспортування води з урахуванням суми амортизації систем водопостачання;
  - в) фактичний обсяг води, який використовують водокористувачі, з урахуванням обсягу втрат води в системах водопостачання;
  - г) норми фактичного споживання води, з урахуванням обсягу втрат води в системах водопостачання.

3. Рентна плата за користування надрами в цілях, не пов'язаних із видобуванням корисних копалин, не справляється:
  - а) за корисні копалини, видобуті з надр при створенні, використанні та реконструкції геологічних об'єктів природно-заповідного фонду;

- б) за використання підземних споруд на глибині не більше, ніж 20 м, збудованих відкритим способом без засипання або з подальшим ґрунтовим засипанням;
- в) за використання підземного простору надр для вирощування грибів, овочів, квітів та інших рослин;
- г) вірних відповідей немає.

4. Вкажіть строки сплати податкових зобов'язань із рентної плати:

- а) протягом 20 днів після подання податкового розрахунку за звітний період;
- б) протягом 10 днів після подання податкового розрахунку за звітний період;
- в) протягом 10 днів після закінчення граничного строку подання податкового розрахунку за звітний період;
- г) протягом 20 днів після закінчення граничного строку подання податкового розрахунку за звітний період.

5. Платники екологічного податку та податкові агенти складають податкові декларації та подають їх органу ДФС протягом:

- а) 60 к.д., що настають за останнім календарним днем податкового кварталу;
- б) 40 к.д., що настають за останнім календарним днем податкового кварталу;
- в) 30 к.д., що настають за останнім календарним днем податкового кварталу;
- г) 10 к.д., що настають за останнім календарним днем податкового кварталу.

6. Платники екологічного податку та податкові агенти сплачують податок протягом:

- а) 10 календарних днів, що настають за останнім днем граничного строку податкової декларації;
- б) 20 календарних днів, що настають за останнім днем граничного строку податкової декларації;
- в) 30 календарних днів, що настають за останнім днем граничного строку податкової декларації;
- г) 40 календарних днів, що настають за останнім днем граничного строку податкової декларації.

7. Загальнодержавний обов'язковий платіж, що сплачується з фактичних обсягів викидів в атмосферу, скидів у водні об'єкти забруднюючих речовин та розміщення відходів:

- а) плата за забруднення навколишнього природного середовища;
- б) екологічний податок;
- в) збір за забруднення навколишнього природного середовища;
- г) податок за забруднення навколишнього природного середовища.

8. Чому дорівнює базовий податковий період екологічного податку?

- а) календарному року;
- б) календарному кварталу;
- в) календарному півріччю;
- г) календарному місяцю.

9. Ставка екологічного податку встановлюється як:

а) плаваючі значення в гривнях за одиницю основних забруднюючих речовин та розміщених відходів;

б) фіксовані значення в доларах США за одиницю основних забруднюючих речовин відповідно до виду забруднюючих речовин;

в) плаваючі значення в гривнях за одиницю основних забруднюючих речовин та розміщених відходів відповідно до виду забруднюючих речовин і класу небезпеки відходів;

г) фіксовані значення в доларах США за одиницю основних забруднюючих речовин та розміщених відходів відповідно до виду забруднюючих речовин і класу небезпеки відходів.

10. Ставка екологічного податку для забруднюючих речовин (сполук), на які не встановлено клас небезпечності та орієнтовно безпечний рівень впливу визначається як за викиди забруднюючих речовин:

а) I класу небезпечності; б) II класу небезпечності;

в) III класу небезпечності; г) IV класу небезпечності.

Задачі:

Задача № 1

Підприємство «Каштан» розташоване в м. Києві та займає площу 2 га. Має торговельну базу поблизу м. Чернігова – 4 га, ботанічний сад – 3 га. Визначити суму земельного податку, якщо грошова оцінка 1 га – 60 тис. грн.

Задача № 2

Університет, що фінансується з державного бюджету займає площу 40 га і має в підпорядкуванні госпрозрахункову аудиторська службу, яка займає окреме приміщення та земельну ділянку – 1,5 га. Визначити суму земельного податку, якщо встановлено грошову оцінку землі – 42 тис. грн.

Задача № 3

Агропромисловий комплекс, який розташований в Чернігівській обл., займає загальну площу 40 тис. м², у т.ч.:

а) багаторічні насадження – 23 тис. м²;

б) рілля, сіножаті та пасовища – 12 тис. м²;

в) споруди і будівлі виробничого призначення – 5 тис. м².

За межами населеного пункту знаходяться виробничі комплекси площею 2 га.

Визначити суму земельного податку, якщо грошова оцінка землі – 40 тис. грн.

Задача № 4

Коледж у м. Чернігові, який фінансується з державного бюджету, має в підпорядкуванні госпрозрахунковий дослідний завод, який займає земельну ділянку площею 51 тис. м².

Визначити суму земельного податку, якщо грошова оцінка землі – 42 тис. грн.

Задача № 5

Лікарня, яка розташована в м. Ірпінь із чисельністю населення 40 тис. осіб, має в своїй структурі приватну кафедру протезування. Загальна земельна ділянка, яка виділена лікарні, становить 47 тис. м², площа будинку лікарні – 17 тис. м², а кафедра протезування займає 4 тис. м². Визначити суму земельного податку.

Задача № 6

Підприємство розташоване в м. Києві та використовує воду р. Десна на виробничі потреби. Затверджений ліміт – 1000 м³, фактично використано – 1100 м³. Нарахувати суму збору за використання природних ресурсів.

Задача № 7

Бучанський склотарний завод використовує на виробничі потреби воду з р. Бучанки (затверджений ліміт – 5000 м³, фактично використано – 5050 м³) та підземні джерела (затверджено ліміт – 1500 м³, фактично використано – 1950 м³). Нарахувати суму збору за використання природних ресурсів.

Задача № 8

Підприємство, яке розташоване в м. Києві, споживає воду для задоволення питних потреб – 16 м³, господарсько-побутових – 20 м³, для протипожежних потреб – 215 м³; для виробничих потреб затверджено ліміт – 1000 м³, а фактично використано – 1200 м³.

Нарахувати суму збору за використання природних ресурсів.

Задача № 9

Вищий навчальний заклад має на території госпрозрахункову лабораторію, яка отримує й реалізує дистильовану воду і займає площу 5 га. Лабораторія використовує воду на виробничі потреби (затверджений ліміт – 10000 м³, фактично використано – 11000 м³), а ВНЗ – на невиробничі потреби 8000 м³.

Нарахувати суму збору за використання природних ресурсів.

Задача № 10

Ставкове рибне господарство використовує воду р. Бучанки, що належать до басейну р. Дніпра. Для цього затверджено ліміт в обсязі 700 тис. м³. Нарахувати суму збору за використання води, якщо фактичний обсяг забраної води становив 900 тис. м³.

Тема 9. Спрощена система оподаткування суб'єктів малого підприємництва (єдиний податок)

Питання для обговорення:

1. Порядок справляння єдиного податку.
2. Порядок обрання, переходу і відмови від спрощеної системи оподаткування.
3. Порядок реєстрації та анулювання реєстрації платників єдиного податку.

Питання для самостійного опрацювання та самоперевірки знань:

1. Яка мета й необхідність запровадження спрощеної системи оподаткування?
2. Надайте детальну характеристику переваг спрощеної системи оподаткування для суб'єктів малого бізнесу.
3. Які недоліки функціонування спрощеної системи оподаткування в Україні?
4. Визначте перелік податків і зборів, від обов'язку нарахування та сплати яких звільняються платники єдиного податку.
5. На які види діяльності не поширюється спрощена система оподаткування?
6. Хто є платниками єдиного податку 4 групи? За яких умов сільськогосподарські виробники не можуть використовувати спрощену систему оподаткування?
7. Охарактеризуйте критерії віднесення платника податків до першої групи спрощеної системи оподаткування (граничний розмір доходу, кількість найманих працівників, види діяльності та інші).
8. Що є базою оподаткування в 1 групі спрощеної системи оподаткування? Які ставки податку застосовуються?
9. Визначити критерії віднесення платників до 2 групи спрощеної системи оподаткування.
10. Назвіть граничні межі ставок оподаткування та базу оподаткування в спрощеній системі для другої групи платників.
11. Які особливості оподаткування єдиним податком 3 групи платників у залежності від сплати ПДВ?
12. Які критерії віднесення платників до третьої групи спрощеної системи оподаткування?
13. Розкрийте особливості визначення бази оподаткування єдиним податком для четвертої групи платників.
14. Які ставки єдиного податку застосовується для 4 групи спрощеної системи оподаткування?
15. Охарактеризуйте поквартальний розподіл сум єдиного податку для 4 групи платників. Поясніть причину застосування такого підходу.

Тематика рефератів:

1. Спрощена система оподаткування та особливості її розвитку в Україні.
2. Альтернативні системи оподаткування малого бізнесу в зарубіжних країнах.
3. Проблеми справляння єдиного податку.
4. Зарубіжний досвід оподаткування сільськогосподарських підприємств.
5. Альтернативи вибору системи оподаткування фізичних осіб-підприємців.

Тести:

1. Які умови для застосування фізичною особою 2 групи спрощеної системи оподаткування?
  - а) кількість найманих працівників не перевищує 10 осіб;
  - б) валовий дохід не перевищує 1 млн. грн.;
  - в) створення юридичної особи;
  - г) отримання патенту на право сплати фіксованого податку;
  - д) відмова від використання найманої праці.

2. Визначте підстави для скасування податковими органами патенту на право сплати єдиного податку:

- а) від імені платника фіксованого податку здійснюється торгівля особою, відомості про яку не внесені до патенту;
- б) торгівля лікєро-горілочаними напоями;
- в) торгівля тютюновими виробами;
- г) відсутність у платника обліку доходів і витрат;
- д) усі відповіді правильні.

3. Максимальний термін дії патенту на право сплати єдиного податку:

- а) 1 місяць; б) 3 місяці; в) 12 місяців; г) 24 місяці.

4. Визначте максимальний розмір єдиного податку для фізичної особи – СПД, якщо вона використовує найману працю 3-х осіб:

- а) 100 грн.; б) 20% МЗП; в) 10% МЗП; г) 30% МЗП.

5. Які вимоги до фізичних осіб – СПД першої групи, для застосування спрощеної системи оподаткування за єдиним податком?

- а) відмова від використання найманої праці;
- б) кількість найманих осіб не перевищує 10 осіб;
- в) обсяг виручки від реалізації продукції не перевищує 500 тис. грн.;
- г) обсяг виручки не перевищує 150 тис. грн.;
- д) усі відповіді правильні.

6. Застосовування спрощеної системи оподаткування для юридичних осіб четвертої групи можливе лише якщо:

- а) середньооблікова чисельність працюючих не перевищує 50 осіб;
- б) обсяг виручки від реалізації за рік менше 1 млн. грн.;
- в) обсяг виручки за рік не перевищує 5 млн. грн.;
- г) використовується безготівкова форма розрахунків.

7. Суб'єкт малого підприємництва – юридична особа, що сплачує єдиний податок за ставкою 5%, звільняється від сплати таких податків і зборів:

- а) податку на додану вартість;
- б) податку на прибуток підприємств;
- в) податку на доходи фізичних осіб;
- г) збору за використання природних ресурсів.

8. Визначте, які суб'єкти малого підприємництва не можуть використовувати спрощену систему оподаткування:

- а) нерезиденти;
- б) здійснюють торгівлю паливно-мастильними матеріалами з цистерн;
- в) здійснюють торгівлю запасними частинами до автомобілів;
- г) здійснюють обмін валют;
- д) банки.

9. Від сплати яких податків і зборів не звільняються платники фіксованого сільськогосподарського податку?

- а) податку на додану вартість;
- б) податку на прибуток підприємств;
- в) плати за землю.

10. Ставка єдиного податку для 1 групи платників встановлюється на рівні:

- а) до 10% мінімальної зарплати на 1 січня поточного року;
- б) до 20% мінімальної зарплати на 1 січня поточного року;
- в) до 10% чистого доходу платника податку;
- г) до 20% чистого доходу платника податку.

Ситуаційні завдання:

Ситуаційна вправа 1

Фізична особа – підприємець О.О. Шевченко здійснює продаж продовольчих товарів та надає послуги. Для цих видів діяльності встановлені такі ставки єдиного податку з розрахунку на місяць:

- продаж продовольчих товарів – 9% МЗП для ФОП 1 групи та 18% МЗП для ФОП 2 групи;
- надання послуг населенню – 9% МЗП для ФОП 1 групи та 18% МЗП для ФОП 2 групи.

Річний обсяг доходу підприємця складає 1,4 млн. грн. Підприємець використовує працю 4-х найманих працівників, яким щомісяця виплачує заробітну плату в сумі 1400 грн. кожному. Клас професійного ризику – 5 (ставка 36,8%).

Яку суму єдиного податку і єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування необхідно сплачувати приватному підприємцю щомісяця? Чи є підприємець податковим агентом щодо своїх працівників стосовно податку на доходи фізичних осіб?

Ситуаційна вправа 2

Працюючи на швейній фабриці, Іванова Лариса Петрівна отримує заробітну плату 2300 грн. на місяць. Вона розглядає можливість відкрити власний бізнес в м. Суми з надання послуг по виготовленню швейних виробів за індивідуальним замовленням. Очікуваний дохід складає в I кварталі – 5000 грн., у II кварталі – 12000 грн., у III кварталі – 13000 грн., у IV кварталі – 15000 грн. Лариса Петрівна збирається працювати на дому і має все необхідне обладнання. Витрати на рекламу складатимуть по 2000 грн. у квартал.

1. Обґрунтувати, чи доцільно Ларисі Петрівні відкривати власний бізнес. Якщо так, то які суми податків та в які строки вона буде сплачувати (фіксована ставка єдиного податку для фізичних осіб – підприємців 1 групи в сфері побутового обслуговування населення, що надають послуги з виготовлення швейних виробів за індивідуальним замовленням – 9% від розміру мінімальної заробітної плати в розрахунку на календарний місяць).

2. Відповісти на те ж запитання, якщо існує 40% ймовірність, що реклама виявиться недостатньо ефективною і доходи Лариси Петрівни будуть нижчими на 25%.

Тема 10. Місцеві податки і збори

Питання для обговорення:

1. Податок на майно (транспортний податок, плата за землю, податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки).
2. Збір за місця для паркування транспортних засобів.
3. Туристичний збір.

Питання для самостійного опрацювання та самоперевірки знань:

1. Ким встановлюється перелік місцевих податків і зборів?
2. Хто має право встановлювати місцеві податки та збори, а також пільги по ним?
3. Ким встановлюються граничні розміри ставок місцевих податків і зборів?
4. Визначити перелік місцевих податків та зборів, що є обов'язковими для встановлення місцевими радами при наявності об'єктів оподаткування.
5. Визначте місцеві податки і збори, джерелом сплати яких є собівартість продукції.
6. Перелічіть місцеві збори, джерелом сплати яких є прибуток, що залишається в розпорядженні підприємства.
7. Чи включається до бази оподаткування місцевих податків суми ПДВ?
8. У чому полягає необхідність патентування деяких видів підприємницької діяльності?
9. Вкажіть суб'єктів та об'єкти патентування.
10. Що таке пільговий торговий патент?
11. У чому полягає різниця між торговим та пільговим торговим патентом?
12. Якими товарами можна торгувати без придбання торгового патенту?
13. Порядок зарахування коштів, одержаних від продажу торгового патенту.

Тематика рефератів:

1. Місцеві податки і збори як джерело формування доходів місцевих бюджетів.
2. Зарубіжний досвід місцевого оподаткування.

Тести:

1. Перелік місцевих податків і зборів встановлюється:
  - а) Верховною Радою України;
  - б) Кабінетом Міністрів України;
  - в) органами місцевого самоврядування.
2. Визначте податки, що встановлюються органами місцевого самоврядування:
  - а) податок на прибуток підприємств; б) податок на нерухоме майно;
  - в) єдиний податок; г) податок із власників транспортних засобів.

3. Граничні розміри ставок місцевих податків і зборів встановлюються:

- а) Законом України «Про систему оподаткування»;
- б) Декретом КМУ «Про місцеві податки і збори»;
- в) Податковим кодексом України;
- г) рішенням місцевої ради.

4. База оподаткування об'єктів житлової нерухомості, які перебувають у власності фізичних осіб, обчислюється:

- а) фізичною особою; б) органами ДФС; в) виконавчими органами.

5. База оподаткування об'єктів житлової нерухомості, які перебувають у власності фізичної особи, зменшується:

- а) для квартири – на 100 кв. м.;
- б) для квартири – на 120 кв. м.;
- в) для житлового будинку – на 200 кв. м.;
- г) для житлового будинку – на 250 кв. м.

6. Яка нерухомість не є об'єктом оподаткування податку на нерухоме майно?

- а) гуртожитки;
- б) квартири;
- в) житлова нерухомість у зоні відчуження;
- г) дитячі будинки сімейного типу.

7. Об'єктом оподаткування збором за місця для паркування транспортного засобу є:

- а) транспортні засоби;
- б) земля, яка видана для забезпечення паркування транспортних засобів;
- в) будівлі, в яких зберігаються транспортні засоби;
- г) будівлі, які побудовані за рахунок власних коштів громадян.

8. Ставки збору за місця для паркування транспортних засобів встановлюються в розмірі:

- а) від 0,1 до 1% до бази справляння збору;
- б) 1% від грошової оцінки землі, яка видана для паркування транспортних засобів;
- в) 10% від НМДГ;
- г) від 0,03 до 0,15 МЗП.

9. Ставки туристичного збору встановлюються в розмірі:

- а) від 0,5 до 1% до бази справляння збору; б) 1% від виручки;
- в) до 10 НМДГ; г) від 1 до 10 НМДГ.

10. Державне свідоцтво, що засвідчує право суб'єкта підприємницької діяльності чи його структурного підрозділу займатися підприємницькою діяльністю – це:

- а) торговий патент;

- б) спеціальний торговий патент;
- в) патент на здійснення підприємницької діяльності.

11. Суб'єкт підприємницької діяльності, який припинив діяльність, що підлягає патентуванню, має повідомити про припинення такої діяльності податковий орган:

- а) до 15 числа місяця, що передує звітному;
- б) за 20 днів до припинення діяльності;
- в) до 20 числа місяця, що передує звітному.

12. Ким встановлюється форма торгового патенту і порядок його заповнення?

- а) КМУ; б) ДФСУ; в) Міністерством фінансів України.

13. Якщо суб'єкт підприємницької діяльності має відокремлені підрозділи, тоді торговий патент придбавається:

- а) один на головний структурний підрозділ;
- б) окремо для кожного структурного підрозділу;
- в) патентуванню не підлягає.

14. Термін дії торгового патенту становить:

- а) 12 календарних місяців;
- б) 1 календарний місяць;
- в) 3 календарних місяці.

Задачі:

Задача № 1

Фізична особа володіє житловим будинком, житлова площа якого складає 600 м², а також квартирою загальною площею 200 м², з яких житлова площа складає 180 м². Визначте суму податку на нерухоме майно.

Задача № 2

Житловий будинок площею 400 м² власник продав 01 червня поточного року. Визначте суму податку на нерухоме майно та особу, яка буде відповідальною за його перерахування до бюджету.

Задача № 3

Фізична особа, яка є власником квартири площею 260 м², придбала 01 червня складське приміщення площею 300 м² і житловий будинок площею 300 м². Визначити суму податку на нерухоме майно та до якого бюджету його слід перерахувати.

Задача № 4

Суб'єкт підприємницької діяльності надає послуги з паркування транспортних засобів у м. Чернігові на трьох майданчиках площею 600, 850 та 1100 кв. м. Визначити суму збору за місця для паркування автотранспорту, якщо рішенням міської ради встановлені максимальні розміри ставок.

Задача № 5

Гараж, який належить до комунальної власності, оскільки побудований за рахунок коштів місцевого бюджету, займає площу 2000 кв. м. Визначити суму збору за місця для паркування автотранспорту, якщо рішенням місцевої ради визначені мінімальні розміри ставок.

Задача № 6

Особа без громадянства прибула на відпочинок тривалістю 21 день. Вартість проживання в готелі становить 200 грн. за добу. Визначте суму туристичного збору, якщо на відповідній території встановлені максимальні розміри ставок, та особу, яка буде відповідальною за перерахування цього податку до бюджету.

Задача № 7

У місто, на території якого місцевою радою передбачена сплата туристичного збору, прибули та поселились у готелі на 30 днів такі особи:

- 1) чоловік, направлений у відрядження;
- 2) жінка – на відпочинок;
- 3) ветеран війни;
- 4) сім'я з трьох осіб;
- 5) учасник ліквідації катастрофи на ЧАЕС II категорії.

Визначити суму туристичного збору, якщо вартість проживання в готелі становить 180 грн. за добу на одну особу.

Задача № 8

Громадянин орендує частину приміщення бару «777», де він розмістив два більярдних столи. Виручка від здійснення грального бізнесу підприємця в минулому році склала 15 тис. грн. (у т.ч. ПДВ). Розрахувати суму плати за придбання спеціального торгового патенту, а також суму, що підлягає сплаті до бюджету при спрощеній системі оподаткування.

Задача № 9

Підприємець надає побутові послуги населенню в межах м. Чернігова. Міська рада встановила розмір торгового патенту м. Чернігова в розмірі максимальної граничної величини. Громадянин отримав виручку від здійснення даних операцій за минулий рік 44,5 тис. грн. (у т.ч. ПДВ). Розрахувати суму, яку необхідно сплатити підприємцю до бюджету за минулий рік.

Тема 11. Відповідальність платників податків за порушення податкового законодавства

Питання для обговорення:

1. Сутність податкової оптимізації в діяльності суб'єкта господарювання. Основні способи оптимізації податків в Україні.

2. Економічна сутність поняття «уникнення податків» та відмінності між поняттями «вилучення», «податкова знижка» та «податковий кредит».

3. Податковий арбітраж і механізм його застосування.

4. Сутність поняття «ухилення від податків» та його відмінність від поняття «уникнення податків». Причини, які підштовхують платника податків до ухилення від їх сплати.

5. Сутність поняття «тіньова економіка» і роль явища «ухилення від податків» у її формуванні. Основні способи ухилення від сплати податків.

6. Сутність «псевдо експортної» операції.

7. Податкові ризики та методи їх визначення.

8. Відповідальність за ухилення від сплати податків та в якому вигляді застосовується фінансова відповідальність.

Питання для самостійного опрацювання та самоперевірки знань:

1. Охарактеризуйте сутність податкової оптимізації в діяльності суб'єкта господарювання.

2. Назвіть основні способи оптимізації податків в Україні.

3. Що таке спеціальні податкові режими? Яка їх роль в оптимізації податкових платежів?

4. Розкрийте економічну сутність поняття «уникнення податків». Назвіть відмінності між поняттями «вилучення», «податкова знижка» і «податковий кредит».

5. Що таке податковий арбітраж? Який механізм його застосування?

6. Розкрийте економічну сутність поняття «ухилення від податків». Яка його відмінність від поняття «уникнення податків»?

7. Які причини підштовхують платника податків до ухилення від їх сплати?

8. Розкрийте сутність поняття «тіньова економіка» та роль явища «ухилення від податків» у її формуванні.

9. Які основні способи ухилення від сплати податків?

10. Розкрийте сутність «псевдо експортної» операції.

11. Наведіть приклад способу ухилення від сплати податків через Інтернет-магазин.

12. Що таке «зарплата в конвертах»? Поясніть причини існування даного явища.

13. Що таке податкові ризики? Які є методи їх визначення?

14. Яка існує відповідальність за ухилення від сплати податків? Наведіть приклади.

15. У якому вигляді застосовується фінансова відповідальність?

Тематика рефератів:

1. Порівняльний аналіз оптимізації та ухилення від оподаткування.

2. Податкові пільги та спеціальні податкові режими: позитивні та негативні особливості застосування.

3. Вплив тіньової економіки на податкову безпеку держави.

4. Аналіз існуючих схем ухилення від сплати податків.

5. Адміністративна та кримінальна відповідальність за ухилення від сплати податків.

Тести:

1. До податкових пільг відносять:

- а) податковий кредит; б) податкову знижку;
- в) податковий арбітраж; г) податкове зменшення.

2. Причини ухилення від сплати податків, пов'язані з прагненням держави використовувати податки не тільки для забезпечення свого функціонування, а ще й як інструмент соціальної та економічної політики, називаються:

- а) техніко-юридичні; б) моральні; в) політичні; г) економічні.

3. За порушення норм податкового законодавства передбачена:

- а) фінансова, адміністративна і кримінальна відповідальність;
- б) адміністративна та кримінальна відповідальність;
- в) дисциплінарна і адміністративна відповідальність;
- г) кримінальна відповідальність.

4. Зменшення розміру податкових зобов'язань за допомогою цілеспрямованих правомірних дій платника податків, що включають повне використання усіх наданих законодавством пільг та інших законних прийомів і способів – це:

- а) ухилення від сплати податків; б) уникнення податків;
- в) податкова оптимізація; г) податкова пільга.

5. До податкових пільг відносять:

- а) вилучення;
- б) знижки;
- в) податковий кредит;
- г) усі відповіді правильні.

6. Вітчизняні вчені-економісти виділяють три сфери тіньової економіки, які використовуються для ухилення від сплати податків:

- а) неофіційна, фіктивна, підпільна;
- б) сіра, тіньова, фіктивна;
- в) нелегальна, фіктивна, підпільна;
- г) паралельна, нелегальна, фіктивна.

7. До груп податкових ризиків відносять:

- а) випадкові ризики, навмисні ризики, арбітражні ризики;
- б) випадкові ризики, ризики оптимізації, ризики, пов'язані з ухиленням від сплати податків;
- в) ризики оптимізації, арбітражні ризики, ризики, пов'язані з ухиленням від сплати податків;
- г) усі відповіді правильні.

8. Платник податків має таку податкову статистику: рівень сплати податків неадекватний рівню сплати податків по відповідній галузі по податку на прибуток,

податкова віддача менше 1%, темпи зростання валових доходів підприємства не відповідають темпам зростання сплати податків. До якої групи платників податків його віднесе ДФС України?

- а) група високого ризику;
- б) група середнього ризику;
- в) група низького ризику;
- г) група пріоритетної перевірки.

9. Плата у вигляді фіксованої суми та (або) відсотків, що справляється з платника податків у зв'язку з порушенням ним вимог податкового законодавства – це:

- а) пеня; б) неустойка;
- в) конфіскація; г) штрафна санкція.

10. Несплата податків в особливо великих розмірах визнається при перевищенні суми, що дорівнює:

- а) 1000 НМДГ;
- б) 3000 НМДГ;
- в) 5000 НМДГ;
- г) 10000 НМДГ.

Ситуаційні завдання:

Ситуаційна вправа 1

Проаналізуйте і наведіть приклади використання основних схем оптимізації та ухилення від сплати податків. Обґрунтуйте, які способи частіше використовуються на вітчизняному ринку, а які за кордоном.

Методичні вказівки щодо виконання завдання:

Результати аналізу слід представити у вигляді таблиці 11.1, в якій зазначити назву способу оптимізації або ухиленні від сплати податку, приклад використання та коротку характеристику.

Таблиця 11.1

Порівняльний аналіз способів оптимізації та ухилення від сплати податків

Назва способу оптимізації чи ухилення від сплати податків	Приклад застосування	Коротка характеристика способу оптимізації чи ухилення від сплати податків
Оптимізація оподаткування		
Ухилення від сплати податків		

Ситуаційна вправа 2

Визначте фактори, що впливають на формування тіньової економіки в Україні. Відповідно до факторів наведіть методики визначення тіньової економіки та проаналізуйте динаміку тіньової економіки в Україні.

Методичні вказівки щодо виконання завдання:

Результати аналізу варто представити у вигляді таблиць 11.2 і 11.3, в яких зазначити фактори, що впливають на існування тіньової економіки в країні та їх характеристику. Також слід навести характеристику методик визначення рівня тіньової економіки та визначити її рівень в Україні.

*Таблиця 11.2***Фактори, що впливають на існування тіньової економіки в країні**

Назва фактору	Характеристика фактору	Способи зменшення дії фактору

*Таблиця 11.3***Методики оцінки рівня тіньової економіки в Україні**

Назва методики	Характеристика методики	Оцінка рівня тіньової економіки в Україні

Ситуаційна вправа 3

На основі Податкового кодексу проаналізуйте види порушень податкового законодавства та відповідальність, яку несуть платники податків за їх вчинення.

Методичні вказівки щодо виконання завдання:

Результати аналізу варто представити у вигляді таблиці 11.4, в якій зазначити норму Податкового кодексу, яку порушено платником податку, вид порушення та відповідальності за правопорушення, розмір штрафної санкції.

*Таблиця 11.4***Санкції за порушення податкового законодавства**

Норма ПКУ	Вид порушення	Вид відповідальності	Розмір штрафних санкцій	
			у разі вчинення вперше	у разі повторного вчинення

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Господарський кодекс України: Закон України від 16.01.2003 р. № 436-IV (зі змінами та доповненнями). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/>.
2. Закон України «Про господарські товариства» від 19.09.1991 р. № 1576-XII (зі змінами та доповненнями). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/>.
3. Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755-VI (зі змінами та доповненнями). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/>.
4. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 р. № 435-IV (зі змінами та доповненнями). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/>.
5. Безпалько І. Оподаткування дивідендів: зарубіжний досвід та українські реалії [Електронний ресурс] / І. Безпалько // Наукові записки Української академії друкарства. – 2014. – № 4. – Режим доступу: <https://nbuv.gov.ua/>.
6. Васильчук С.С. До проблеми характеристики видів непрямих податків в Україні / С.С. Васильчук // Митна справа. – 2014. – № 10. – С. 196-202.
7. Гостева О. Податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки, як можливість поповнення місцевих бюджетів / О. Гостева // Економіка та право. Серія: Право. – 2015. – № 2. – С. 79-84.
8. Гуляєва Л.П. Еволюція податку Тобіна як інструмента регулювання фінансових ринків / Л.П. Гуляєва // Вісник Академії праці та соціальних відносин Федерації профспілок України. – 2014. – Вип. 1. – С. 34-42.
9. Державна казначейська служба України: офіційний портал [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.treasury.gov.ua/>.
10. Державна служба статистики України: офіційний портал [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.ukrstat.gov.ua/>.
11. Державна фіскальна служба України: офіційний портал [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://sfs.gov.ua/>.
12. Козаченко Ю.П. Єдиний податок як фінансова основа наповнення місцевих бюджетів в Україні / Ю.П. Козаченко // Держава і регіони. Серія: Державне управління. – 2013. – № 4. – С. 23-27.
13. Корецька С. Аналіз податкової системи Франції / С. Корецька // Економіка та держава. – 2011. – № 12. – С. 27-29.
14. Лега О. Податок на додану вартість: документування та звітність / О. Лега // Вісник ХНТУСГ ім. П. Василенка. – 2014. – Вип. 150. – С. 210-217.
15. Лепеха М. Проблеми екологічного оподаткування в Україні: фіскально-адміністративний аспект / М. Лепеха // Вісник Київського національного університету технологій та дизайну. – 2013. – Вип. 5. – С. 164-169.
16. Ліпко О.Ю. Елементи механізму податку: правова природа та співвідношення / О.Ю. Ліпко // Фінансове право. – 2013. – № 1. – С. 20-23.
17. Маліновська К. Механізм обчислення податку на прибуток в контексті врахування податкових різниць / К. Маліновська // Наукові записки Національного університету «Острозька академія». – 2013. – № 24. – С. 281-285.
18. Матвійшин Є. Підхід до прогнозування надходжень від податку на доходи фізичних осіб до зведеного бюджету Львівської області / Є. Матвійшин, Ю. Фабрика // Аграрна економіка. – 2014. – Т. 7, № 3-4. – С. 108-113.

19. Мединська Т.В. Єдиний податок у формуванні доходів місцевих бюджетів і податковий контроль за його сплатою / Т.В. Мединська // Сталий розвиток економіки. – 2014. – № 2. – С. 218-224.

20. Мороз П. Податок на прибуток підприємств як інструмент фіскально-бюджетної політики країн ЄС у забезпеченні інноваційного розвитку / П. Мороз, К. Бражко // Економіка та держава. – 2013. – № 2. – С. 110-114.

21. Озерчук О.В. Фіскальна ефективність непрямих податків в Україні / О.В. Озерчук // Наукові праці НДФІ. – 2014. – Вип. 2. – С. 59-70.

22. Оніщик Ю. Податок і збір як системоутворюючі категорії податкового права: поняття, ознаки, сутність / Ю. Оніщик // Адвокат. – 2010. – № 2. – С. 32-35.

23. Орлова В.О. Спеціальний банківський податок: проблеми, перспективи, світовий досвід / В.О. Орлова, Г.О. Козак // Економічний часопис ХХІ. – 2014. – № 1-2 (2). – С. 24-27.

24. Панура Ю.В. Узагальнення наукових підходів до визначення сутності податків та їх систематизації / Ю.В. Панура // Наукові записки Національного ун-ту «Острозька академія». Серія: Економіка. – 2013. – № 21. – С. 181-184.

25. Податкова система: Практикум / Укл.: А.Ю. Семенов, О.М. Пахненко, М.М. Бричко. – Суми: УАБС, 2015. – 123 с.

26. Податкова система: Практикум / Укл.: А.С. Крутова, І.С. Андрющенко. – Харків: Видавець І.С. Іванченко, 2013. – 85 с.

27. Податкова система: Навч. посіб. / за ред. В.Л. Андрущенка. – К.: «Центр учбової літератури», 2015. – 416 с.

28. Податкова система: Навч. посіб. / [В. Баранова, О. Дубовик, В. Хомутенко та ін.]; за ред. В.Г. Баранової. – Одеса: ВМВ, 2014. – 344 с.

29. Помулева В.М. Соціальні аспекти податку на доходи фізичних осіб: світовий та вітчизняний досвід / В.М. Помулева // Сталий розвиток економіки. – 2013. – № 1. – С. 354-357.

30. Прокопишин О. Податок на додану вартість: особливості оподаткування та обліку в експортно-імпортних операціях / О. Прокопишин // Вісник ХНУ. Економічні науки. – 2014. – Вип. 4. – С. 72-75.

31. Сацький Д.В. Земельний податок як складова розвитку місцевого самоврядування / Д.В. Сацький // Історико-політичні студії. – 2013. – № 1. – С. 159-163.

32. Свердан М.М. Податок на багатство: досвід і практика використання в європейських країнах / М.М. Свердан // Вісник соціально-економічних досліджень. – 2014. – Вип. 1. – С. 61-68.

33. Скворцова С.Я. Податок на нерухомість як ефективне джерело наповнення місцевих бюджетів / С.Я. Скворцова // Актуальні проблеми економіки. – 2013. – № 8. – С. 109-114.

34. Славкова А. Особистий прибутковий податок: зарубіжний досвід адміністрування / А. Славкова // Фінанси, облік і аудит. – 2013. – № 1. – С. 219-228.

35. Слюсаренко В.Є. Особливості оподаткування податком на додану вартість та його економічна доцільність / В.Є. Слюсаренко, К.О. Філіп // Науковий вісник Ужгородського ун-ту. Серія: Економіка. – 2014. – Вип. 1. – С. 218-222.

36. Стеблянко А. Міжнародний досвід оподаткування непрямих податків: окремі аспекти / А. Стеблянко // Форум права. – 2015. – № 4. – С. 266-272.

37. Станкус Т. Місцеві податки і збори / Т. Станкус, Ю. Крот. – Х.: Фактор, 2017. – 80 с.

38. Сторожук О.В. Податок на прибуток підприємств: вітчизняний та зарубіжний досвід / О.В. Сторожук, Ю.В. Панура // Науковий вісник Національного університету ДПС України (економіка, право). – 2013. – Вип. 3. – С. 191-196.

39. Федоришина Л.І. Особливості ведення акцизного податку та його відображення в обліку / Л.І. Федоришина, О.О. Паламарюк // Економічні науки. Серія: Облік і фінанси. – 2013. – № 10 (4). – С. 330-340.

40. Філонич О.М. Ефективність адміністрування податку на додану вартість: перспективи здійснення та обмеження / О.М. Філонич // Економіка і регіон. – 2014. – № 3. – С. 15-21.

41. Хлебнікова І. Фіскально-адміністративні технології управління акцизним оподаткуванням / І. Хлебнікова // Вісник Київського національного університету технологій та дизайну. – 2013. – Вип. 5. – С. 159-164.

42. Чуприна А. Функціонування податкової служби Нідерландів: уроки для України / А. Чуприна // Вісник Національної академії державного управління при Президентіві України. – 2009. – Вип. 3. – С. 134-142.

43. Швабій К. Пріоритети реформування податку на доходи фізичних осіб у сучасних умовах [Електронний ресурс] / К. Швабій // Збірник наукових праць Ірпінської фінансово-юридичної академії (економіка, право). – 2013. – № 2. – Режим доступу: <https://nbuv.gov.ua/>.

44. Шеремета В.П. Податок на прибуток як елемент фінансової звітності / В.П. Шеремета // Незалежний аудитор. – 2013. – № 5. – С. 64-70.

45. Шорохова Ю.С. Історія виникнення податку на прибуток підприємств на теренах України / Ю.С. Шорохова // Проблеми законності. – 2015. – № 128. – С. 112-118.

46. Шульга Т.М. Правове регулювання екологічного податку в Україні / Т.М. Шульга // Право і суспільство. – 2013. – № 6 (2). – С. 291-294.

47. Щитнік Ю. Сучасні реалії адміністрування податку на нерухомість для фізичних осіб / Ю. Щитнік // Економічний форум. – 2014. – № 3. – С. 283-286.

48. Якімова А. Вітчизняний та зарубіжний досвід справляння податку на прибуток підприємств / А. Якімова, А. Прищепа // Економіка і регіон. – 2012. – № 3. – С. 211-215.